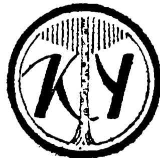
KOTI JA KASVATUS XXVI

ÄIDINKIRJA II

ÄITI JA KOULUIKÄINEN LAPSI

TOINEN PAINOS

HELSINGISSÄ 1922
KOTIKASVATUSYHDISTYS r. y.

Hinta 5:—

KOTI JA KASVATUS XXVI

ÄIDINKIRJA II

ÄITI JA KOULUIKÄINEN LAPSI

(MUKAILTU SAKSANKIELESTÄ)

TOINEN PAINOS

HELSINGISSÄ 1922
KOTIKASVATUSYHDISTYS r. y.

HELSINKI 1922
K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.-Y.

ALKULAUSE.

Äidit joutuvat »kasvattamaan» lapsiaan enemmän kuin isät, koska he ovat enemmän heidän parissaan. Kaikki, mikä on omiaan helpottamaan äitien työtä, on siksi tervetullutta. Siitä syystä olemme mielihyvällä tarttuneet eräisiin ulkolaisiin lähteisiin, joista tämä äitien kirja on muodostettu. Koska siinä käsitellään suhtautumista kouluiässä oleviin lapsiin, julkaistaan myöhemmin erikseen kirjanen varhaisempaa ikäkautta varten. Kenties saadaan kolmanneksi »Äidin kirjaksi» kummallekin ikäkaudelle sopivia kertomuksia, ehkäpä sen jatkoksi kokoelma lasten tehtäviä ja askarteluja.

Toivottavasti äideille on hyötyä näistä »Äidin kirjoista».

Helsingissä joulukuulla 1922.

Kotikasvatusyhdistys.

LASTENKAMARISTA KOULUNPENKILLE.

Tykkänään uusi elämänaste on alkanut lapselle silloin, kun hän ensikerran astuu yli kouluhuoneen kynnyksen. Tähän asti kuului hän yksinomaan vanhemmille. Hänellä ei, niin sanoaksemme, ollut muuta velvollisuutta kuin totella. Nyt tullaan häneltä vaatimaan enemmän. Hänestä täytyy tulla hyvä oppilas, joka tarkkaavasti kuuntelee opetusta, ajattelee ja oppii ulkoläksyjä. Tähän asti on hän saanut juosta kuin nuori varsa niityllä, nyt hänet valjastetaan ajoneuvojen eteen. Alussa on kuorma tosin kevyt, mutta vähitellen lisätään yhä taakkaa, kunnes lopulta aika ja harjoitus ovat muodostaneet elimet niin vahvoiksi, että hän vahingotta voi suorittaa raskaitakin tehtäviä, ja virkistysaikaa ei juuri lainkaan jää jäljelle.

Oppivelvollinen on lapsi uuden oppivelvollisuuslain mukaan sen kalenterivuoden syksynä, jolloin hän *täyttää seitsemän vuotta.* Useat vanhemmat panevat lapsensa jo aikaisemminkin kouluun. Vahvoille ja terveille lapsille se ei liene miksikään vahingoksi, mutta kyllä sairaalloisille ja heikoille. Eräänkin heikon pikkutytön, joka ei vielä ollut kuuttakaan vuotta täyttänyt, täytyi kuitenkin vanhempiensa pakotuksesta mennä kouluun. Opettajatar koetti muutamia kuukausia parhaansa hänen kanssaan, mutta lähetti hänet viimein takaisin kotiin. Kaikesta hyvästä tahdosta ja opettajan ponnistuksista huolimatta hän

ei ollut lainkaan edistynyt, itkenyt ainoastaan, ja lasten kyynelet ovat myös katkeria. Vuoden kuluttua tuli hän takaisin kokonaan muuttuneena. Hän oppi ilolla ja innolla, ja hänestä tuli yksi parhaimmista. Vanhemmat! Tässä suhteessa kuuluu sääntö: »*Ennemmin hiukan liian myöhään kuin liian aikaisin!*»

Vaikka sielutieteellisesti täysin oppinutkin opettaja tekisi parhaansa saattaakseen kouluopetuksen lapselle mieluisaksi, on ja pysyy kuitenkin eroitus kotielämän ja koulussaolon välillä tavattoman suurena. Tuntikausia tulee vapauteentottuneen lapsen istua alallaan ja kuunnella tarkkaavasti, tai ajatukset koottuina puhua, kirjoittaa, piirustaa ja laulaa. Sen sijaan, että hän kotona sai puuhailla oman mielensä mukaan, tulee hänen täällä tehdä, mitä käsketään. Onhan kotonakin täytynyt totella, mutta kuuliaisuuden vaatimukset koulussa ovat kuitenkin ankarammat ja kovemmat. Sen saa aikaan tuo välttämätön koulukuri, sillä koulu ilman kuria on kuin mylly ilman vettä. Vieraassa talossa, vieraan lapsijoukon seurassa on lapsen nyt liikuttava ja otettava huomioon oppilastoverien yhteiselämän asettamat vaatimukset. Näissä olosuhteissa on itsestään selvää, että järkevät vanhemmat tekevät parhaansa *helpoittaakseen lastensa siirtymistä kotielämästä koulunkäyntiin.*

Sopivana esivalmistuksena ei kuitenkaan ole pidettävä sitä, että vanhemmat koettavat opettaa lasta lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Emme voi estää sitä, että lapsi useinkin ei enää viimeisinä viikkoina ennen ensimmäistä koulupäivää osoita mitään oikeaa harrastusta entisiin leikkeihinsä. Pikku karhu, kuvakirja ja hevonen saavat olla rauhassa nurkassaan, ja pienokainen pitää arvolleen alentavana leikkiä niillä. Sensijaan pyörii koulu

alinomaan hänen ajatuksissaan. Hän piirtelee uudelle kivitaululle a, i, u, n, e, jne. ja totuttelee täyttämään kirjalaukkuaan kirjoilla ja teroittamaan kivikynäänsä. Tuo omakohtainen kouluinnostus on kiitettävä eikä sitä ole ehkäistävä.

Aivan toista on kuitenkin, jos äiti luulee olevansa velvollinen jo kotona antamaan lapselle koulutietojen alkeita. On kyllä mahdollista, että erikoisen lahjakas lapsi voi jollakin tavoin oppia lukemaan ja kirjoittamaankin; säännöllisesti on se kuitenkin pelkkää töherrystä. Opettaja saa myöhemmin nähdä paljon vaivaa juurruttaakseen pois lapsen mielestä väärät opetukset ja rakentaakseen kaikki perustuksia myöten uudelleen oikeitten periaatteiden mukaan. Tuo esivalmistus tekee lapsille olon koulussa ikäväksi. Kouluaineessa ei ole heille uutuuden viehätystä, he istuvat haukotellen ja ikävystyneinä kaikkitietävinä penkillään, eivätkä myöhemmin usein voi seurata toisia, vaan jäävät jälkeen.

Koulunkäyntiin valmistamisen on oltava käytännöllistä!

Kun lapsen kerran on viihdyttävä vieraassa kouluhuoneessa monien ikätoveriensa seurassa, ei hän enää saa aina riippua äidin hameenhelmoissa, vaan on hänen jossakin määrin tultava itsenäiseksi. Raamattu ilmaisee tuon asian sanoilla: »Kun äiti on lapsen vieroittanut.» Äiti ei saa häntä enää liiaksi liekutella ja hemmoitella, vaan hänen on tiedettävä itse olevansa mies, voidakseen sitten tulla toimeen uudessa seurassa.

Kuinka kiusallista onkaan, kun tuollainen pieni lellipoika myöhemmin koulussa ei pysty itse edes pukemaan päälleen ja riisumaan päällysvaatteitaan. Tuollainen »Onni oppimaton» herättää naurua pienissä katselijoissa,

kunnes opettajatar tai ystävä häntä auttaa oikealle tolalle. Jos häntä kotona olisi totutettu nopeasti itse pukeutumaan, ollsi häneltä koulussa jäänyt kokematta paljon tuskaa ja pilkkaa. — Jos lasten päällysvaatteissa ja lakissa ei ole nimeä, voivat ne helposti vaihtua joukkomylläkässä.

Jotta lapsi oppisi yksin kulkemaan koulumatkansa, on ennen ensimmäistä koulupäivää, varsinkin kaupungissa, *kuljettava usein lapsen kanssa hänen tuleva koulumatkansa.* Ylipäätään tulee lapsella ennen koulunkäyntiään olla jossakin määrin paikallistuntemusta. Näin ei ainoastaan hänen tietopiirinsä laajene, vaan hän oppii myös välttämään katujen vaaroja, autojen ja raitiovaunujen yliajoa. Hän ei saa kulkea muiden katujen yli kuin sellaisten, joilla on vapaa näköala, eikä milloinkaan juuri ajoneuvojen edestä. Hän ei saa leikkimisinnossaan juosta kadullla, vaan on hänen kuljettava rauhallisesti ajatukset koottuina.

Jotta lapsi oppisi saapumaan oikeaan aikaan kouluun, on häntä totutettava *ankaraan täsmällisyyteen.* Voidaan esim. lähettää lapsi asialle, jolta hänen on minuutilleen jälleen palattava kotiin. Vaatetuksen suhteen on noudatettava mitä ankarinta järjestystä. Leikkikalunsa tulee hänen aina panna paikoilleen oppiakseen myöhemmin pitämään koulutarpeensa aina niin hyvässä järjestyksessä, että voisi ne löytää vaikkapa pimeässäkin.

Paljon voi koti myös saada aikaan sopivalla tavalla *edistämällä lapsen henkistä kehitystä.* Peleillä ja kertomuksilla elvytetään lapsen mielikuvitusta toimintaan. Kuvien ja todellisuuden tarkkailusta kasvavat havaintokyky ja käsitevarasto. Hyvä kuvakirja on oikea aarre lapsen sielun kehittymiseksi. Siksi älköön ostettako mitään halpahintaista romutavaraa, vaan ainoastaan taiteellista ja

kelvollista. Havaintokykyä voidaan myös kehittää huviretkillä merkkipaikoille, vuorille, museoihin jne., kauneusaistia taas esim. hyvällä musiikilla. Musikaalinen lapsi oppii helposti ulkoa sävelmiä, jotka ihastuttavat hänen mieltään ja kehittävät varhain hänessä sävel-, rytmi- ja tahtiaistia.

Kiitollinen on koulu äidille, joka on *totuttanut lapsensa puhumaan selvästi ja oikein.* Änkyttävä ja puheessaan huolimaton lapsi, joka kotona on aina vain puhunut murretta ja vain puolittain ymmärtää kirjakieltä, on estämässä edistystä koulussa. Lapsi oppikoon puhumaan ja vaikenemaan, kumpaakin ajallansa. Lörpöttelevällä lapsella ei ole tarkkaavaisuutta eikä kykyä keskittää ajatuksiaan riittävästi voidakseen seurata opettajan opetusta.

On oikea hyvätyö koulunkäyntinsä aloittavalle lapselle *opettaa* häntä jo kotona *tottelevaisuuteen.* Se kehittää kaikkia inhimillisiä hyviä ominaisuuksia, mutta etenkin tahtoa. Lapsi, joka on tottunut täsmälliseen, ilomieliseen kuuliaisuuteen, tulee varmaan myös saamaan parempia todistuksia kuin tottelematon ja velvollisuutensa laiminlyövä.

Vanhempien on *kuvattava kouluaikaa lapselle kauniina ja oppimista toivomisen arvoisena asiana.* Ei koskaan tule antaa opettajasta minkäänlaista pelkoa herättävää kuvaa: »Varropa, pian joudut kouluun, siellä saat kerrankin nähdä!» sanoo moni äiti, ymmärtämättä, että hän siten antaa todistuksen kyvyttömyydestään kasvattajana ja riistää opettajalta lapsellisen luottamuksen kallisarvoisen aarteen. Vanhempien tulee mieluummin kertoa tulevalle koulumiehelle kaikenlaista hauskaa omalta kouluajaltaan, jotta lapsi iloisella mielellä pääsisi koulunkäyntinsä alkuun. — Kaikki alkuhan on vaikeaa, mutta

oikeassa alussa piilee useinkin oivallinen jatkokin. Ja toivovathan kaikki, eivätkä vain kunnianhimoiset vanhemmat, että lapsen koulussakäynti jatkuisi ja päättyisi menestyksellisesti.

KOULU JA KOTI.

Se, kellä on lapsia, toivoo myös, että heistä tulee jotakin kunnollista. Koko lapsen kasvatusta eivät vanhemmat kuitenkaan voi ottaa omiin käsiinsä. Kaikki sivistyskansat ovat sitä varten muinaisista ajoista alkaen perustaneet kouluja. Sillä kasvatuksella emme tarkoita vain johdatusta hyvään ja totuttamista kaikkiin hyveisiin, siis suunnitelmallista, määrätietoista kehitystä täydellisyyteen, — mikä johtaa rehellisen ihmisen kaipaamaan lunastusta — vaan myös kaikkien lapsessa uinuvien taipumusten kehitystä, varsinkin antamalla lapselle määrätty määrä tietoja ja opettamalla hänelle määrättyjä taitoja ja tottumuksia.

Kun vanhemmilla kuitenkaan joko ei ole aikaa tai he muuten yleensäkin oman sivistysasteensa ja vähäisen opetuskykynsä takia eivät voi opettaa lapsiansa, jättävät he sentähden määrätyksi ajaksi lapset koulun kasvatettaviksi, ja toivovat lasten kouluajan päätyttyä omaavan tarpeellisen tieto- ja taitomäärän. Koulu on siis vanhempien palvelija ja sijainen, ja sen tehtävänä on tukea kodin kasvatusta. Kodin ei silti tule lyödä laimin kasvatusvelvollisuuksiaan kouluakäyvänkään lapsen suhteen. Selvästi sanookin eräs kasvatustieteilijä: »Kasvatus on kodin tehtävä; siellä se saa alkunsa ja sinne se suurimmaksi osaksi keskittyy.» Kotikasvatus alkaa jo lapsen ollessa puoli-

vuotias, niin, jo lapsen syntyessä. Ensin on sen tehtävänä vain ruumiinhoito, lapsen luonnollisten tarpeiden säännöllinen ja tarkoituksenmukainen tyydytys, yms. Vanhemmat antavat herttaisessa arkituvassa, missä mikään koulutunne ei vielä ole painostamassa, lapsille ensimmäisen opetuksen. Rakkaassa kodissa saavat he ensimmäiset maantieteelliset ja luonnontieteelliset tietonsa. Joutuessaan kosketuksiin lähimmäistensä kanssa oppivat pienokaiset pian tuntemaan uskonnon ja siveyden alkeellisemmat periaatteet. Kaikenlaiset leikit totuttavat heidät valtiolliseen järjestykseen ja lakien pyhyyteen. Vuosi vuodelta lisääntyy havaintojen ja elämysten kautta ilmaisuja käsityskyky ja sanavarasto. Kun lapsi tulee kouluun, ei hänen sielunsa enää ole mikään kirjoittamaton lehti. Eräs kasvatuskirjailija sanoo: »Opettajan tulee lähteä siitä edellytyksestä, että hänen oppilaissaan koko elämänkäsitys jo on sielun aurinkona noussut, mutta valaisee vielä hämärästi.»

Koulun tehtävänä on nyt huolehtia siitä, että tuo hämäryys väistyy kirkkaan auringonpaisteen tieltä, että lapsen sielussa syntyy selviä käsitteitä, että lapsi omaksuu itselleen niin paljon tietoja ja kykyjä, kuin hänen kehitysasteensa sallii ja myöhemmän elämän tarpeet vaativat. — Mutta hyvä koulu pyrkii vielä korkeammalle. Se ei huolehdi ainoastaan siitä, että lapsi jotakin tietää, vaan myös, että hänestä jotakin tulee. Koulu ei saa kiinnittää huomiotaan vain tietojen ja taitojen jakamiseen, ei vain oppineisuuteen ja elämässä tarvittaviin taitoihin, vaan sen on kehitettävä myös miehuutta, yhteishenkeä, isänmaanrakkautta, tapojen puhtautta, jumalanpelkoa. *Tietokehitystä arvokkaampana on pidettävä tahdon ja luonteen kehitystä, sydämen jalostamista.* Kasvatus ja opetus yh-

dessä muodostavat koulun tehtävän; molemmilla on sama tarkoitus, nim. johtaa lasta siihen, että hän koko elämänsä kululla kirkastaa Jumalaa s. o. kaikklalla tolmli ja ajattelee Jumalan sanojen mukaisesti. Jumalan sanan ydin ja kirkkain ilmestys on evankeliumi, siksi tuleekin koulussa Vapahtajan sanojen valon loistaa kaiken muun yläpuolella. Elämänyhteydestä Hänen kanssaan saavuttavat lapsemme korkeimman ihmisyyden ja oikean sielunrauhan.

Koululla ja kodilla on siis sama kasvatuspäämäärä. Molemmat pyrkivät eri tavoin kehittämään lasta samaan suuntaan. Tuleeko nyt molempien samaan suuntaan vaikuttavien voimien työskennellä yhdessä, toinen toisensa rinnalla, rauhallisessa yhteisymmärryksessä, riippumatta kuitenkaan toisistaan, vai tuleeko niiden suorittaa työnsä alituisen henkisen vuorovaikutuksen kautta? Luonnollisesti on kasvatuksen menestymiselle jälkimäinen työtapa edullisin. Luottamuksen, kunnioituksen, rakkauden ja sydämellisyyden tulee vallita yhtä hyvin vanhempien ja opettajain kuin kasvattajan ja lapsenkin välillä. Tuollainen persoonallinen side on oikealle ihmiskehitykselle korvaamattoman arvokas.

Joka tapauksessa on näiden molempien voimien vaikutuksen alaisena olevalle kasvatettavalle tuollainen asiallinen suhtautuminen paljon parempi kuin vihamielinen suhde. Mutta usein ei opettaja huomaakaan vanhemmissa hehkuvaa salaista vihaa häntä kohtaan, sillä vanhemmat pidättyvät ymmärrettävistä syistä avaamasta hänelle sydäntään.

Tuollainen jyrkkä vihamielisyys koulun ja kodin välillä syntyy usein *oppilaan ala-arvoisen kyvyn tähden.* Vanhemmat yleensä eivät arvioi lastensa lahjakkuutta

liian alhaiseksi. Amerikalaiset esim. sietävät paljon mieluummin, että heidän lapsensa on ilkeä kuin tyhmä, ja harvassapa lienevät ne suomalaisetkin vanhemmat, jotka huomaisivat lastensa älyn heikkouden. Muudan opettaja kertoo eräästä tytöstä, jota hänen oli kohdeltava mitä suurimmalla hienotunteisuudella, jottei olisi tuolta aralta olennolta sammuttanut viimeistäkin rohkeuden kipinää saattamalla julki hänen tietämättömyytensä. Kun tyttö sitten pääsi pois koulusta, tahtoi isä panna hänet kauppa-alalle. Opettajan vihjaistessa isälle, että tyttö paremmin pystyisi johonkin helpompaan toimeen, sanoi tämä hämmästyneenä: »Etteikö meidän Elsalla olisi lahjoja? Puolentoista vuoden vanhana osasi hän jo toki laskea kahteentoista saakka ja neljänvuotiaana aakkoset kuin viisi sormeaan. Silloin täytyy varmaankin koulussa olla ollut jotakin vinossa. Lahjoja häneltä ei missään tapauksessa puutu.» — Ehkä oli lapsi tullut tyhmäksi juuri liika aikaisen lukemisen tähden.

Vanhempien rakkaus tekee sokeaksi myös lapsen huonoon käyttäytymiseen nähden. Lasta koetetaan aina puolustaa ja opettajaa sensijaan syyttää. Mistään hinnasta ei opettajan annettaisi lasta tehokkaasti rangaista tämän ilkeydestä. Harhaanjohdettu leski, jonka poika oli varastanut köyhältä suutarilta, sanoi ääneen itkien: »Ei, minä tunnen poikani paljon paremmin kuin te muut yhteensä. Tuollaistako meidän Ville olisi tehnyt? Ei, semmoista ei Ville ole tehnyt, eikä koskaan teekään!» Jos opettaja nyt rankaisee pientä veijaria, niin on hän — usein ainaiseksi — joutunut perheen vihoihin, ja mitä pikkumaisin hänen persoonansa repostelu alkaa nyt. Hänet tehdään naurunalaiseksi lasten silmissä, hänen arvoaan koetetaan alentaa joka tavalla ja häntä kuvataan tuhmaksi

koulumestariksi. Liitto, jonka koulun ja kodin, molempien kasvatustekijöiden, välillä tulisi vallita, on näin purettu, ja yksimielinen kasvatus on tullut mahdottomaksi.

Vaikkakin vanhemmilla ja opettajilla on eri maailmankatsomus, niin voi heidän välillään kuitenkin näennäisesti vallita kohtalaisen hyvä yhteisymmärrys. Mutta oikeata luottamusta ei siinä ole, ja lapsen sielussa täytyy tällaisessa tapauksessa useinkin syntyä hyvinkin suuri ja tuskallinen ristiriita. Opettajan ei välttämättömästi tarvitse tahtoa pahaa, saattaapa hän aina huolellisesti välttää jokaista terävää ja kaksimielistä sanaa — mutta kuitenkin vaikuttaa hän tuhoavasti lapsen luonteeseen pelkällä persoonallisuutensa läsnäololla ja lapselle tuntemattomillakin teoillaan. *Kasvattajilla täytyy olla sama maailmankatsomus ja samat kasvatus- ja elämänperiaatteet.* Mitä hyödyttää kaikki tieto, jos sielu saa vahingon! Siksi, vanhemmat, valvokaa, että kouluissanne pysyy teidän uskonne, ja että opettajat toimivat ja elävät omantunnon ja Jumalan rakkauden lakia seuraten. Kuten Luther oikein sanoi, on sellaisen kunnollisen, todella kristillisen opettajan työ korvaamaton ja arvaamattoman kallisarvoinen.

Kun nyt kertakaikkiaan ei aina ole vanhemmille mahdollista saada mielensä mukaista opettajaa lapsilleen, niin on kodin tehtävänä juuri mahdollisuuden mukaan *tehdä vieras vaikutus tehottomaksi,* silti alentamatta opettajan arvoa. Kuinka usein sattuukaan, että vanhemmat, joilla ei ole samaa poliittista vakaumusta kuin opettajalla, kylvävät lastensa sydämiin vihaa oivallista ja kunnollistakin opettajaa kohtaan! Kuinka usein onkaan tapahtunut, että lasten omille lausunnoille ei ole silloin annettu mitään arvoa, vaan ovat vanhemmat menetelleet oman, ennakolta

vihamielisen mielensä mukaan. Siten *tuhotaan* kuitenkin, ei vain *opettajan,* vaan myöskin *vanhempain arvovalta.* Voidakseen kasvattaa niin monta erilaisista kodeista olevaa lasta tarvitsee opettaja myös vanhempien arvonantoa. Vanhempien on jo oman etunsakin nimessä pidettävä kunniassa opettajan ammattia.

Monien lapsiaan hemmoittelevien vanhempien kotikasvatus on liian pehmeää. Ei siksi ole ihme, että opettaja heidän mielestään kohtelee heidän lastaan liian kovakouraisesti. Liian höllä kasvatus vahingoittaa kuitenkin säännöllisesti enemmän kuin liian ankara. Jälkimäinen muodostaa luonteita, edellinen luo vain olemassaolon taisteluun kykenemättömiä tunneihmisiä. Asteettain kohoavat vaatimukset oppilaiden ahkeruuteen ja itsenäisyyteen nähden kotitehtävien suorittamisessa muodostuvat useille vanhemmille ristiksi. Lasten korvilta tulisi vanhempien kuitenkin joka tapauksessa salata huolehtimisensa vesojensa mahdollisesta liikarasituksesta. Lamautuminen on nuorisolle paljon haitallisempi kuin ponnistus, jota ilman ei mitään tuloksia koskaan ole saavutettavissa. Paljon mieluummin tulee vanhempien sentähden jo ensimmäisestä koulupäivästä alkaen kiinnittää huomionsa siihen, että kotitehtävät aina suoritetaan huolellisesti ja ennen leikkiä, kohta koulusta tultua. — Varmaa kuria tulee opettajan myös ylläpitää koulussaan, se on luonteen muodostukselle ehdottoman välttämätöntä. Älkööt vanhemmat siksi heti valittako rangaistuksista! Oikea, terve, nuori lapsi ei ole mikään pikkuvanha ja mallikelpoinen olento, hän tekee poikamaisia kepposia, ja niistä täytyy rangaista. Näitä rangaistuksia, joita oppilaalle annetaan, pitävät monet vanhemmat suorastaan loukkauksina perhettä kohtaan. Mutta tuollainen rangaistus on säännölli-

sesti oikea hyvätyö. Jos vanhemmat saavat kuulla, että heidän lastaan on rangaistu, niin tulee heidän kehoittaa lastaan vastaisuudessa olemaan uskollisempi ja tottelevaisempi. Rangaista vielä lasta kotonakin, on yhtä nurinkurista, kuin vihastua opettajalle hänen rankaisemisestaan. Sillä edellisessä tapauksessa tekevät vanhemmat lapsesta umpimielisen, joka ei puhu kotonaan mitään tai valehtelee vanhemmilleen; jälkimmäisessä taas he vähentävät opettajan arvovaltaa.

Lasten menestys koulussa riippuu paljon siitä, ovatko he kotona oppineet *järjestykseen, täsmällisyyteen, ahkeruuteen ja velvollisuuksiensa täyttämiseen.* Pienestä pitäen on lapsia totutettava ottamaan asiat vakavalta kannalta. Kaiken tulee olla oikeilla paikoillaan. Heidän täytyy osata tehdä pienetkin työnsä suurella uskollisuudella, he eivät saa tehdä mitään puolinaista, heidän tulee oppia osoittamaan kärsivällisyyttä ja kestävyyttä vaikeissakin tilanteissa! — Ravinnon ja vaatetuksen tulee olla yksinkertaisen ja riittävän, vaan ei ylellisen. Kun täydellisesti terve lapsi kykenee henkisestikin enempään, kuin sairaalloinen ja hermostunut, tulee kodin suosia kaikenlaista ruumiinhoitoa. Liiallinen urheilu sensijaan tekee yksipuoliseksi ja tyhmäksi. Järkevästi harjoitettuna se ei lisää ainoastaan ruumiillista vaan henkistäkin kuntoa. *Leikkiä ja urheilua tulee* siis *kodin* samoin kuin *koulunkin harrastaa.*

Jos koti tekee kaikkensa tehdäkseen lasten opettamisen opettajalle mieluisaksi, niin opettaa opettaja myös innolla ja mielihyvällä, ja lapset menevät joka päivä mielellään kouluun ja rakastavat opettajaansa kunnioittavalla rakkaudella. Kuinka ilahduttaakaan vanhenevan opettajan sydäntä, kun hänen jo täysikasvuisiksi ja itsenäisiksi

tulleet oppilaansa aina tervehtivät häntä ystävällisellä hymyilyllä ja liikuttavalla kiitollisuudella, ja kun hän näkee kehoittavien sanojensa olevan ja pysyvän heidän toimintansa ohjeena.

Kun erikoiset kasvatustoimenpiteet tulevat välttämättömiksi, on opettajien parasta *käydä vanhempien kodissa,* osaksi kerrankin perinpohjaisesti neuvotellakseen oppilaan kasvatuksesta, osaksi saadakseen omin silmin nähdä, millaista oppilaan kodissa on. Tuollaisella kotikäynnillä saavuttaa opettaja helposti ja varmasti vanhempien luottamuksen. Vieläpä silloinkin, kun esim. rangaistuksen antamisessa opettajan puolelta on tapahtunut väärinkäsitys tai erehdys, lopettaa suullinen selitys muutamassa hetkessä vanhempien vastenmielisyyden.

Vaikka opettajalla olisi virkatehtäviä miten paljon tahansa, ei hän kuitenkaan saa laiminlyödä pyhää velvollisuuttaan käydä katsomassa vaikeasti sairasta tai kuolevaa lasta. Älköön hän ryhtykö antamaan terveydenhoitoneuvoja, vaan kehoittakoon lasta kärsivällisyyteen ja iloisuuteen, ja osoittakoon hänelle tietä kaikkivaltiaan Isän luo, joka tuntee meidät kaikki, rakastaa ja johtaa meitä, ja Vapahtajan, suuren lasten ystävän luo.

Kun lapsi on lopettanut koulunkäyntinsä, *eivät viisaat vanhemmat jätä tiedustelematta opettajan neuvoa elämäntehtävän valinnassa.* Sillä monestakin opettajasta, joka on opettanut satoja lapsia, on aikojen kuluessa tullut ihmistuntija, joka paremmin tuntee lapsen lahjat kuin läheiset sukulaiset.

Sopu tekee voimakkaaksi! Jos opettaja ja vanhemmat tarjoavat toisilleen kätensä, niin tulee hyvin kehittynyt, oivallisesti koulutettu ja voimakasluonteinen jälkipolvi ilolla muistelemaan kaunista nuoruudenaikaansa ja

omalta kohdaltaan osaa tuo polvi myöskin hyvin kasvattaa tulevaa sukukuntaa. Sillä vanhemmilla ja opettajilla on jokaisessa pojassa jo tuleva isä ja jokaisessa tytössä kasvattava lasten äiti edessään.

ÄITI JA LAPSEN KOULUTEHTÄVÄT.

Ei mikään koulu voi tulla toimeen ilman läksyjä ja kotona suoritettavia tehtäviä. Tunnettua on, että vasta alituisen harjoituksen kautta tullaan mestariksi. Jos jokin asia on koulussa käyty läpi, niin pitää sitä kotona vielä harjoitella tai oppia se ulkoa. Ei yksikään ajatteleva opettaja anna aivan uutta asiaa, jota lapset vielä eivät lainkaan ymmärrä, kotityönä muistiin painettavaksi tai suoritettavaksi. Aiheina, joista lasten on esim. kyhättävä kirjoitelma, tulee olla vain heille tunnettuja asioita, niin ei lapsi esim. voi kirjoittaa aineita Australian kasvistosta, ennenkuin tarpeelliset havainnot ja käsitteet on hänelle selvitetty, mutta kaikenlaisista lapsuusajan tapahtumista, jotka kuuluvat lapsen ajatuspiiriin, voi ilman muuta vaatia kirjoitelmaa.

Usein kuulee valitettavan, että kouluissa paljon ylitetään kohtuullinen kotitöiden määrä. Tyttöjen esim. täytyy päivät päästään istua läksyjensä ääressä myöhäiseen yöhön asti, saamatta osakseen minkäänlaista nuoruuden iloa. Vaatia liiaksi lapsilta on joka tapauksessa vahingollista kun sensijaan kohtuullinen kotitehtävien antaminen vaikuttaa edullisesti. Liika vähän on luonnollisesti myös pahasta. Sillä lapsen voimat kehittyvät vasta niitä käyttämällä, ja koulun tehtävänähän on kehittää lasta siksi, miksi hän taipumustensa mukaan suinkin voi tulla.

Omaamatta terästettyä voimaa ei lapsi voi suoriutua olemassaolon taistelussa. Nuorisolle on asetettava korkeat vaatimukset; yhä edelleenkin ovat jumalat määränneet otsa hiessä tehdyn työn edeltämään menestystä. »Totuuden syvällä piilevästä lähteestä saa juoda vain se, joka täydellä todella etsii, vaivoja pelkäämättä», sanoo saksalainen runoilija Schiller.

Koulutehtävien paljouteen ja vaikeuteen nähden on kodilla verrattain vähän vaikutusta, sensijaan paljon niiden suorittamisaikaan ja -tapaan nähden.

Muuttumattomana sääntönä pidettäköön, että koulutehtävät on suoritettava niin pian kuin suinkin mahdollista. Lapsi, joka on väsyksiin asti ollut pallosilla tai tuntikausia vanhempien asioilla, ei voi enää saada aikaan mitään kunnollista. »Ensin työ, sitten leikki», se olkoon aina periaatteena. Päivänvalossa ja virkein voimin on työskenneltävä, ei vasta myöhään illalla eikä aamulla varhain. Mieluisa tietoisuus siitä, että velvollisuus on tehty ja kaikki on valmiina, kirkastaa lapsen mieltä hänen leikkiessään, kun sensijaan ajatus, että tämän jälkeen vielä täytyy paljon toimittaa, heittää synkän varjon kaikkeen todelliseen leikiniloon.

Kotona suoritettavien koulutehtävien esitystapa ja -muoto olkoot niin kauniit ja täydelliset kuin suinkin mahdollista. Vanhemmat eivät saa hyväksyä mitään hätiköityä, huonoa kirjoitusta, mitään likatahroja eikä mitään ala-arvoista esitystä. Heidän on vaadittava tekemään sellainen työ uudelleen ja esitettävä vaatimuksensa ohella: »Sinun tulee kunnioittaa opettajaasi, mutta jos näytät hänelle tuollaista työtä, niin osoitat sillä olevasi aivan välinpitämätön hänen arvostelustaan, vieläpä suorastaan loukkaat häntä tuollaisella epäsiisteydellä. Sitäpaitsi et

itse asiassa teekään töitäsi opettajaa varten, vaan omaksi kehityksekseksi. Myös on sinun kautta koko elämäsi tehtävä kaikki niin hyvin kuin suinkin mahdollista.»

Mitä sisältöön tulee, pitää lasten suorittaa tehtävänsä itsenäisesti, ilman äidin tai sisarusten apua. Heikkolahjaisia lapsia saattaa kuitenkin tässäkin auttaa. Mutta apu ei saa tulla siinä muodossa, että suorastaan tehtävä ratkaistaan lapselle valmiiksi, vaan on autettava lasta itse löytämään ratkaisu. Mallin kirjoittaminen lapselle on mielettömintä, mitä olla voi. Eikä ole edes sallittua antaa ajatuksia jonkin aineen valmistamiseen. Kopioiminen joistakin kirjoista on yhtä nurinkurista kuin tovereitten vihoistakin kopioiminen. — Jotta lapselle koulutehtävät tulisivat hauskemmiksi, ***pyydettäköön heitä joskus lukemaan kirjoituksensa tai lausumaan ulkoa luetun runon,*** ja älköön lyötäkö kiitoksen antamista laimin, mikäli kaikki todella on ollut moitteetonta alusta loppuun asti. Tällä tavoin ei ainoastaan lisätä tietoja ja taitoja vaan lujitetaan myös luonnetta. Vain muodoltaan ja sisällöltään moitteeton työ saattaa tyydyttää koululaisenkin omaatuntoa.

Vielä olisi puhuttava lasten lukupaikasta. Lapsi tarvitsee hiljaisuutta ja mahdollisuutta koota ajatuksiaan valmistaessaan koulutehtäviään. Meluavien sisarusten täytyy hetkinen olla hiljaa tai mennä pihalle, kun ison veljen on valmistettava hyvä aine. Monessa kodissa ei lapsilla ole edes pöytää käytettävänään koulutehtäviään suorittaessaan, vaan heidän täytyy kirjoittaa ja laskea maaten permannolla tai polvillaan tuolin edessä ollen. Oivallisin paikka koulutehtävien suorittamiseen on valoisa, iloinen lastenkamari kuvineen ja kukkineen. Vasta kun ulkonaiset edellytykset ovat olemassa, voi toivoa jo-

takin kunnollista syntyvän. — Puolinaista ja epätäydellistä ei ole suvaittava; niistä, jotka lapsena jotakin moitteetonta suorittavat, tulee myöhemmin ihmisiä, jotka eivät hutiloi, vaan tekevät perusteellista, kestävää työtä, joka tekijäänsä kiittää.

Silloin on lapsella myös tehdessään hyvin työnsä oikeus toivoa saada työlleen opettajan hyväksyminen ja tunnustus, jos ei aina sanoin ja todistuksin, niin kuitenkin ystävällisen kiittävin katsein ja ilmein. Anteeksiantamatonta on, jos opettaja ylipäätään ei perinpohjaisesti tarkasta oppilaiden töitä. Muudan opettaja kertoo kerran käyneensä vierailulla oppilaansa isän, suuren leipomon omistajan luona. Tämä valitti kovin omaavansa liian vähän koulusivistystä. Hän sanoi joka päivä yhä enemmän ja enemmän huomaavansa, miten paljon häneltä puuttuu todellista sivistystä, ja että hän tietää vähemmän kuin ammattitoverinsa. »Vähimmin ei siihen ole syypää entinen opettajani. Hän antoi meidän olla kuten itse halusimme. Useimmiten ei hän antanut lainkaan läksyjä. Ja kun hän antoi aineita kotityöksi, ei hän tarkastellut niitä, eli silmäili hän niitä aivan ylimalkaisesti. En voi parhaalla tahdollanikaan häntä siunata, vaan kirota minun häntä täytyy katkeralla sydämellä, kun hän ei minua kohtaan edes suorittanut velvollisuuttaan tarkastaa kotitehtäviäni.» Näin puhui tuo ymmärtäväinen leipomon omistaja. Ymmärtäväinen hän oli, koska tunsi sivistyksensä riittämättömyyden ja koska hän ei valittanut, että hänellä olisi ollut liian paljon, vaan liian vähän tehtäviä.

Tukekaa sentähden, vanhemmat, tunnollista opettajaa hänen työssään ja kiinnittäkää koulu ja koti toisiinsa lujemmilla siteillä kuin tähän asti. Älkää pitäkö koulutehtäviä minään sivuasioina eikä minään vastenmielisenä

taakkana, vaan lastenne tahdon- ja tiedonkehitykselle ehdottomana välttämättömyytenä!

TODISTUKSET JA TUTKINNOT.

Päästötodistuksella, jonka saatuaan lapsi astuu koulusta elämään, on suunnaton merkitys. Muut todistukset eivät ole niin tärkeitä. Vieläpä ne yllyttävät muutamien lasten kunnianhimoa ja toisia taas turhanpäiten masentavat. Joka tapauksessa ovat ne vanhemmille jonkinlaisena mittapuuna, jonka avulla he voivat arvostella lastensa edistystä verrattuna muihin samanikäisiin lapsiin, ja ne innostavat lasta usein tarmokkaampaan opiskeluun.

Oppilaan onni ja onnettomuus riippuu monessa suhteessa todistuksista. Voimakkaasti vaikuttavat ne hänen mieleensä — kohottaen tai masentaen. Etenkin juuri päästötodistus hyvine tai huonoine arvolauseineen vaikuttaa syvästi lapsen sieluun ja koskee läheltä rakastavien kasvattajien sydäntä. Riippuupa tulevan toimenkin valitseminen osaksi todistuksista. Huono todistus on eräissä toimissa esteenä kautta koko elämän, kun sensijaan loistava todistus avaa ovet moneen kunnioitettavaan tehtävään.

Mitenkä tulee nyt vanhempien suhtautua lastensa erilaisiin todistuksiin? Ei ole viisasta arvostella vain saavutuksen ja numeroiden perusteella, näyttää synkältä todistuksen ollessa huonon ja ylistää hyvää todistusta. Niin tekevät kunnianhimoiset vanhemmat — sillä loistava todistus imartelee perheylpeyttä ja huono taas alentaa perheen arvoa. Ennen kuin tuomitsemme, on meidän tutkittava.

Ensinnä arvostelee opettaja oppilaan käytöstä: mi-

tenkä lapsi on suhtautunut koulun kasvattavaan toimeen. Vasta toisessa sijassa esitetään opetustoimen hedelmät: missä määrin lapsi on voinut omaksua itselleen tietoa ja kykyä.

Todistuksen alussa täytyykin huonompilahjaisillakin oppilailla olla vain hyviä arvosteluita. Laiskuus, röyhkeys ja hajamielisyys ovat koulussa kaksin verroin pahempia virheitä kuin kotona, sillä lapsi osoittaa siellä huonoja taipumuksiaan suuremmalle joukolle hänelle vieraampia ihmisiä ja opettajalle, jonka kuitenkin tulisi herättää hänessä kunnioitusta. Usein on todistuksessa oleva siveellinen arvostelu ainoa, jonka vanhemmat opettajalta saavat lapsestaan. Jos tuo arvostelu on huono, niin tulee vanhempien lähemmin tutkia olosuhteita ja syitä voidakseen korjata epäkohdat. *Kaikkiin lapsen huonoihin tottumuksiin on ensin haettava syytä itsestään.* Jos pahan syytä ei muuten löydetä, on keskusteltava asiasta opettajan kanssa. Intohimoinen pallopeli, eläinten hoitaminen tai kokoaminen vaativat monelta lapselta aivan liian paljon aikaa ja voimia. Äidin liikarasitus tai hajamielisyys on usein syynä siihen, että lapset ovat huolimattomia, esiintyvät epäsiististi puettuina ja ovat epätäsmällisiä. Huonojen tovereiden kanssa seurustelu, jonka ikävät seuraukset ilmenevät todistuksessa, on helposti rajoitettavissa. Lasten puolusteluja ei ole otettava huomioon, mikäli todistus on oikeudenmukainen. Ei heikkolahjaisilla yhtä vähän kuin lahjakkaillakaan ole oikeutta laiminlyödä velvollisuuksiaan, siksi tuleekin todistuksen aina osoittaa käyttäytymisen moitteettomaksi.

Aivan toisin on suhtauduttava tietoarvosteluihin. Ennenkuin kiitetään tai moititaan, on tiedettävä, minkälainen lapsi on kysymyksessä. Jos lahjakkaalla lapsella on hyvä

todistus, ei häntä ole turhanpäiten liiaksi ylistettävä. Hän on tehnyt velvollisuutensa ja voi iloita työnsä hedelmistä. Varottakoon herättämästä lapsessa ylpeyttä, niin että hän alkaa pitää itseään muita parempina. Ei jokainen voi kestää ylistystä. Vanhempien ilo on hyvälle lapselle suurimman arvoinen. Kuinka monet vanhemmat ovatkaan myöhemmin katkerasti pettyneet, kun he hyvän koulutodistuksen perusteella luulivat lapsellaan olevan joitakin erikoisia kykyjä ja pitivät häntä liika hyvänä tähän tai tuohon toimeen. Kunnianhimoista lasta on hillittävä, hidasluontoista sen sijaan innostettava. Yleensä voi sanoa, että tytöt tarvitsevat enemmän ohjia, pojat sensijaan kannustamista. Kuinka paljon onnettomuutta aiheutetaankaan sillä, että annetaan tyttöjen, joilla on jonkin verran lahjoja mutta heikko terveys ja herkät hermot, opiskella. He saavuttavat kyllä usein päämääränsä, mutta hinta, jonka he siitä saavat maksaa, joko sairaalloinen sydän tai ehkäpä keuhkotautikin, tai aivosairaus, on toki aivan liian korkea. Monet jäävät myös taipaleelle, ja heidän on pakko keskeyttää opintonsa.

Miten on nyt vanhempien suhtauduttava huonoihin arvosanoihin? Ensiksi tulee heidän muistaa, että vain yksi voi olla luokalla ensimmäinen. Jos tuollaisen huonon arvostelun saanut lapsi todella on lahjakas — ja eivätkö vanhemmat usein niin luule — on rangaistus paikallaan. Mutta rangaistuksesta voi jo käydä vakava päänpudistus tai moittiva katse. Rangaistusta tulee seurata toimenpiteitten, jotka saavat lapsen uskollisemmaksi opiskelussaan. Jos kysymyksessäoleva lapsi sensijaan on heikkolahjainen ja ehkä vielä lisäksi luonteeltaan arka ja herkkätunteinen, jonka mieli huonosta todistuksesta on entistäkin masentuneempi, on lasta koetettava lohduttaa

sanomalla esim.: »Toisen kerran onnistut jo paremmin! Moni puukin kasvaa vasta myöhemmin ja tulee kuitenkin vielä suureksi ja tuottaa enemmän hedelmää kuin toinen, joka niin aikaisin tuli suureksi. —'Kun ponnistat voimiasi, niin tulet lopuksi varmaan pääsemään yhtä pitkälle kuin toverisikin, jotka käsittävät ja oppivat kaikki niin nopeasti.» Hauska kävelyretki tai kaunis kertomuskirja auttaa edelleen lasta saavuttamaan takaisin kadottamansa itseluottamuksen. Niin, elämä antaa usein aivan toisenlaisen todistuksen kuin koulu. Ei loistavalahjaisista, luokkien yli hypänneistä säännöllisesti tule kunnollisimpia, pystyvimpiä ihmisiä, vaan useinkin keskinkertaisen lahjakkaista. Syy tähän on varmaankin löydettävissä siitä, että lahjakkaille putoavat hedelmät vaivatta helmaan, kun keskinkertaisten sensijaan on ponnistettava. Näin tulee keskinkertaisen lahjakkaasta luonne, tahdon ihminen. Ja tahdosta kaikki lopultakin riippuu. Ilman päämäärään pyrkivää tahtoa ei ole mitään saavutettavissa olemassaolon kamppailussa. Kaiken lisäksi on lahjakkaalla liiaksi vapaata aikaa, mikä houkuttelee häntä velttouteen. Ja onhan tunnettua, ettei mitään ole niin vaikeata kestää kuin pitkäaikaisia hyviä päiviä ja menestystä.

Jos lapset jäävät luokalle, ei vanhempien tule lisätä heidän pahaa mieltään. Luokalle jääminen on tavallisesti lapselle mitä tuskallisinta. Luokalle jääneen lapsen täytyy katsella, kuinka hänen ikätoverinsa menevät eteenpäin, ehkäpä saavat pysyä rakastetun opettajan opetuksessa, kun sensijaan hänet luetaan nuorempien lasten joukkoon, ja hänen täytyy toisen kerran lukea vanhat asiat. Järkevien vanhempien on tiedettävä, että useinkin välttämättömästi joidenkin lasten on jäätävä luokalle jo muiden oppilaiden ja opettajankin tähden. Kovin heikko

lapsi vaikeuttaa ylenmäärin opettajan työtä. Opetustoimi on suuresti hermoja kuluttavaa, eivätkä vanhemmat saata toivoa, että opettaja olisi luokalla vain juuri heidän oman, rakkaan pienokaisensa tähden. Tähän tulee vielä lisäksi, ettei tovereilta voi vaatia, että luokan oppimäärää heikompilahjaisten takia alennettaisiin. Täytyy pitää yllä tervettä tasapainoa.

Vanhemmat voivat lohduttaa luokallejäänyttä lasta sanomalla esim.: »Jos olet ahkera, saavutat kyllä päämääräsi, vaikka jäisitkin yhdeksi vuodeksi paikallesi. Kaksinkertaisesti kudottu pitää paremmin. Eikä se ole sinulle mikään nöyryytys, eikä häpeä, vaan parannuskeino, että sinun vielä kerran tulee oppia vanha. Ole vain reipas, niin toisena vuotena pääset eteenpäin oivallisesti. Kas, jos opettaja ei olisi jättänyt sinua luokalle, olisi sinulla tänä vuonna ehkä vielä suurempi vaiva oppimisessa ja rasittaisit itseäsi liiaksi. Kärsivällisyyttä vain, niin saavutat kyllä päämääräsi! Katsopa, niinkin oivat miehet, kuin luonnontutkija Linné ja kemisti Justus Liebig, ovat myös istuneet kaksi vuotta samalla luokalla. Rukoile ja tee työtä, niin tulee sinusta kyllä vielä jotakin kunnollista! Niin, sinä voit vielä mennä ohi kaikkien tovereittesi, kun vain säilytät rohkeutesi.»

Viisaat vanhemmat ottavat kaikissa kasvatustoimenpiteissään aina huomioon yksilöllisyyden ja lapsen luonteen. Ja kaikilla asioillahan on useampia eri puolia, ja rakkaamme lopullisena päämääränä on kuitenkin etupäässä uskonnollis-siveellinen luonne, rehellinen, hyvä ihminen, pään- ja sydämen sivistyksen omaava. Ja oikea rakkaus ei anna näennäisyyden johtaa itseään harhaan, vaan ajattelee lapsen todellista hyvää, vaikkapa sitten perheylpeys tai kukkaro jäisivätkin vähän pienemmiksi.

JÄRJESTYS JA TÄSMÄLLISYYS.

»Järjestys hallitsee maailmaa!» — »Täsmällisyys on puoli elämää!» — Noissa kahdessa lauseessa on ilmaistu vastaanväittämättömät totuudet. Toista ei voi erottaa toisesta: järjestys ja täsmällisyys kulkevat käsi kädessä, kuuluvat yhteen.

Kuinka miellyttävältä tuntuukaan meistä, kun astuessamme sisään johonkin taloon tai jonkin perheen kotiin löydämme kaikki oikeilta paikoiltaan, kun huomaamme, että siellä kaikki käy täsmällisesti. — Meidän velvollisuutemme itseämme ja lapsiamme kohtaan on olla mitään, vähäpätöisintäkään, laiminlyömättä ja katsomatta »läpi sormien», mikäli on kysymyksessä järjestys. On varsin kuvaavaa perheenäidille, jollei hän oivalla olevan mitään korjattavaa siinä, että hän aamuisin ottaa vastaan ihmisiä kampaamattomana, pesemättömin kasvoin, että huoneennurkissa on hämähäkinverkkoja, että ikkunaruudut tulevat liasta melkein läpinäkymättömiksi jne. Yhtä turmiollisesti vaikuttaa lapsiin, jos he saavat kuljeskella huolimattomasti puettuina ja panna kirjansa likaisina ja risaisina koululaukkuunsa. Olemme antaneet lapsillemme kauniin perinnön, joka on mitä suurimmaksi avuksi heidän vastaiselle menestymiselleen, jos olemme totuttaneet heitä olemaan sietämättä pienintäkään epäjärjestystä itsessään ja tavaroissaan. Äiti totuttaa lastaan järjestykseen, kun hän ankarasti huolehtii siitä, että tämä panee kaikki, mitä on käyttänyt, jälleen oikealle paikalleen, ettei lapsi revi kevytmielisesti vaatteitaan, että hän huolellisesti panee ne iltaisin yhteen paikkaan, esim. naulakkoon, ettei hän heitä papereita lattialle vaan kokoo kaikki palaset ja heittää uuniin tai paperikoriin, tai että hän ru-

malla säällä puhdistaa kenkänsä, ennenkuin tulee huoneeseen, jne. Tulemme näin kohta kokemaan totuuden, joka sisältyy sananlaskuun: »mitä nuorena oppii, sen vanhana taitaa». Vilkas lapsi saattaa usein koko talon epäjärjestykseen, niin että äiti valittaa: »Sinun jälkiäsi täytyy kaikkialla siivota!» Kuinka tärkeänä pitääkään kunnollinen käsityöläismestari ja kelpo maalaisisäntä järjestystä! Ennenkuin kisällit tai palvelusväki käyvät levolle, on työhuone siivottava ja kaikki työkalut ja talouskapineet vietävä määrätyille paikoilleen! Ja mikä etu onkaan lapselle, jos hän pimeässäkin voi löytää vaatteensa; tulipalon sattuessa esim. voi hän siten mahdollisimman nopeasti pukeutua.

Ulkonaisten asiain järjestys vaikuttaa myös sisäiseen järjestykseen; lapsi oppii pitämään ajatuksensa ja tunteensa järjestyksessä, oppii huolehtimaan puheidensa ja käytöstapojensa puhtaudesta.

Tärkeää on myös totuttaa lapsi määrättyyn järjestykseen ruumiillisten tarpeittensa tyydyttämisessä. Onhan tunnettua, että lapset mielellään syövät, ja vanhemmat ovat luonnollisesti mielissään, nähdessään, millä ruokahalulla lapset popsivat annoksensa. Mutta lapsen täytyy kuitenkin oppia tietämään, ettei mikä aika päivästä hyvänsä sovi ruoka-ajaksi, vaan että syömisessäkin tulee vallita järjestyksen. Sananlaskua: »pidä yllä järjestystä myöhään, varhain; ajan, vaivan säästön tuo tää tapa parhain», ei lapsi saa koskaan unohtaa.

Käsi kädessä järjestyksen kanssa käy täsmällisyys; se on järjestystä ajanjaossa. Kuinka vastenmieliseltä tuntuukaan meistä kaikista matkalle lähtiessämme, kun olemme luottaneet aseman tornikelloon, joka onkin käynyt jäljessä, ja meidän on pakko kääntyä takaisin kotiin,

kun huomaamme junan jo lähteneen. Täsmällisyydellä työ- ja muun ajan jakamisessa on mitä suurin merkitys. Eikö Jumalakin osoita luonnon toiminnassa suurta täsmällisyyttä, kun kaikki on tarkalleen jaettu ja järjestetty. Kuinka tärkeätä onkaan lapsellesi, että hän tottuu täsmällisyyteen. Tässä suhteessa on tarkkaan otettava huomioon varsinkin levollemenon ja nousemisen aika. On tykkänään nurinkurista, etteivät lapset illalla mitenkään halua mennä nukkumaan eivätkä aamulla taas nousta ylös. Ensimmäinen päivänjako, minkä lapsi huomaa, on ateriahetket, joiden siitä syystä tulee olla täsmällisesti samaan aikaan. Ei mielenkiintoisinkaan leikki, ei hauskinkaan huvitus saa estää lasta ottamasta osaa yhteiseen ateriaan. Jos lapsi äidin kehoituksesta huolimatta lyö laimin saapua täsmällisesti määrättynä ruoka-aikana, on luonnollisin rangaistus, että hänen täytyy se kerta olla syömättä. On lapsen terveydelle aina vahingollista, jos ruoka-ajat ovat epäsäännöllisiä.

Täsmällisesti täytyy lapsen myös saapua kouluun; viimeisiä valmistuksia ei saa lykätä aivan kouluunlähtöaikaan asti. Koululaukku voidaan jo edellisenä iltana panna kuntoon. Ollessaan matkalla kouluun ja kotiin lapsi ei saa suotta vitkastella ja kuluttaa aikaa; muillakin retkillä ollessaan on lapsen muistettava täsmällisesti palata kotiin. Olisi vielä lukemattomia muita asioita, joissa kaikissa lapsen tulee oppia noudattamaan järjestystä ja täsmällisyyttä.*) Ja nämä ominaisuudet juuri vähitellen yhä enemmän ja enemmän herättävät lapsessa velvollisuudentuntoa, mikä on niin tärkeä hyve jokaisen ihmisen elämässä.

---

*) Tee täsmällisyys lapsellesi järkähtämättömäksi laiksi! Täsmällisyys on tärkeimpiä inhimillisen elämän hyveitä. Kos-

LASTEN HELMASYNTEJÄ JA HUONOJA TOTTUMUKSIA.

Vanhempien tehtäviin, vieläpä velvollisuuksiin, kuuluu ottaa tarkka vaari heidän haltuunsa uskottujen lasten ruumiillisesta kehityksestä ja heidän tulee poistaa kaikki, mikä voisi lapsilta riistää terveyden tai häiritä sitä. Yhtä hyvin tulee isän ja äidin harkita keinoja rajoittaa ja tukahduttaa niin aikaisin kuin suinkin kaikkia niitä virheitä ja huonoja taipumuksia, kaikkia paheita, jotka lapsessa heräävät, aiheuttaen usein myöhemmässä elämässä niin pahoja tuhoja. Melkeinpä jokaisessa lapsessa esiintyy jo aikaisin perittyjä virheitä ja huonoja tapoja.

Yksi tällainen laajallelevinnyt huono tapa on *näpisteleminen*. Näpistelevillä lapsilla on tarkka kyky eroittaa oma toisen omasta himmentynyt. Useimmiten on tämä paha tapa tullut lapsille siitä, että he ovat saaneet liian paljon makeisia. Mikä heidän suulakeaan kiihoittaa, ja mikä heistä näyttää syötäväksikelpaavalta, siihen eivät tämänluontoiset lapset voi olla koskematta, heidän mielestään heidän välttämättä pitää maistaa siitä. Kuinka monen lapsen yllättääkään hänen äitinsä näpistelemässä. Vieroittaakseen lapsen tästä huonosta tavasta tulee häntä

---

kaan ei lapsia tule kasvatetuksi siihen kyllin aikaisin, ja aikuisille on tuo hyve mitä tarmokkaimman itsekasvatuksen arvoinen, sillä taipumus mukavuuteen ja toistaiseksi lykkäämiseen, s. o. laiskuuteen, on yleisesti levinnyt inhimillinen virhe. Ei ole mitään häiritsevämpää ja enemmän vastuksia tuottavaa kuin olla tekemisissä epätäsmällisten ihmisten kanssa. Kaikissa tilanteissa ja jokaisella elämän alalla aiheuttavat nuo ihmiset esteitä ja harmeja. — Älä ajattele: viidessä minuutissa ei mitään tapahdu.

F. Andrae.

ensi kädessä vakavasti kehoittaa, varoittaa ja valvoa. Lasten näpistelyhalu tulee ikävimmin esille silloin, kun on vieraita saapuvilla. Eikö silloin tuollainen lapsi katso täytyvänsä ensiksi saada pöydältä palan leivoksesta. Ja kun hänen pyyntöönsä suhtaudutaan kylmäkiskoisesti, eikä sitä heti täytetä, kuinka uppiniskaisen pitkiksi venyvätkään hänen kasvonsa. Silloin ei äiti saa osoittaa lapselle mitään sääliä, eikä missään tapauksessa tyydyttää tuota halua. Kun näpistely helposti voi johtaa valheeseen ja varkauteen, on äidin jo aikaisin opetettava lapsensa jättämään kaikki paikoilleen ottamatta tai pyytämättä niistä mitään.

Toinen paha tapa lapsilla on *lörpöttelynhalu.* Se ilmenee usein äänekkäällä ja nenäkkäällä tavalla. Kuinka vastenmieliseltä tuntuukaan jokaisesta tuollainen nenäkäs lapsi, joka kaikki tietää paremmin, pikkuvanhana puhuu muiden mukana ja mielellään tahtoo tietää senkin, minkä vanhemmat eli aikuiset tahtoisivat pitää vain omana tietonaan. Sellaisen lörppähuulen suu on aikanaan tukittava, häntä on ankarasti kiellettävä puhumasta muulloin, kuin häneltä jotakin kysyttäessä, uhalla, että hänet muuten erotetaan seurasta.

Pahin lapsen synti on kuitenkin *valhe.* Kyllä on epätotuudellinen, epärehellinen lapsi taipuvainen monenlaisiin huonoihin asioihin. Kuinka usein ovatkaan vanhemmat itse syypäät tähän lastensa syntiin; milloin on kasvatus ollut joko liian velttoa tai liian ankaraa. Miten monesti täytyykään lapsen vanhempien toivomuksesta salata totuutta! »Onko isä kotona?» — »Ei, hän on mennyt ulos.» Jotta isää ei häirittäisi, on äiti käskenyt lasta vastaamaan niin. Onko sitten ihmeteltävää, jos lapsi lopulta valehtelee myöskin vanhemmilleen? Säälittä on jokainen valhe

paljastettava, mutta ei heti säälittä rangaistava. Kehoituksen, varoituksen ja asian merkityksen selityksen tulee käydä ennen rangaistusta. Ennenkuin rangaistaan on oltava täysin selvillä siitä, miksi lapsi on valehdellut, laiskuudestako, välinpitämättömyydestä, kateudesta, kerskailunhalusta, vahingonilosta, vaiko tuskasta, rangaistuksen pelosta tai suorastaan jaloista syistä. Sen mukaan määrättäköön rangaistuksen laatu ja määrä. Jos on kysymyksessä vain väärinkäsitys, on se ainoastaan oikaistava.

Lapsissa usein jo varhaisimmassa lapsuudessa esiintyvä paha tapa on myös *riitaisuus.* Jos tähän ei tartuta oikeaan aikaan tarmokkaalla kädellä, niin pahenee se inttämishaluksi, vallanhimoksi ja tappelunhaluksi. Parantaaksemme lapsen tästä pahasta tavasta on ensimmäisenä tehtävänämme eroittaa lapsi leikkitovereistaan. Riidanhaluinen lapsi on välttämättä saatava rakastettavammaksi.

Yhtä usein kuin riidanhalua, huomaamme lapsissa *uhmailua.* Se kehittyy helposti uppiniskaisuudeksi, tottelemattomuudeksi ja itsepäisyydeksi. Tätä huonoa tapaa on koetettava parantaa lähinnä ystävällisellä puhuttelulla. Jos se ei auta, niin on kasvattajan henkinen ylemmyys ja suurempi kärsivällisyys vaikuttava lapseen tehokkaalla tavalla. Opettajaa kohtaan koulussa ei juuri lainkaan osoiteta uhmailua, syystä, että lapset tavallisesti kunnioittavat häntä enemmän kuin kotoisia kasvattajiaan.

Muudan enemmän tytöissä kuin pojissa esiintyvä paha tapa on *turhamaisuus,* joka säännöllisesti on saanut alkunsa muiden esimerkistä. Jo pientä lasta, jonka ymmärrys tuskin on herännyt, ylistetään ylenmäärin, hänen uudessa puvussaan esiintyessään. Säännöllisesti häviää

kuitenkin tämä huono tapa, kun lasta ei liiaksi koristella eikä hänen ylleen usein pueta parhaita vaatteita. Turhamaisuudesta voi helposti kehittyä kateutta, ylpeyttä ja itserakkautta. Lapset, joilla on nuo paheet, tuntuvat kaikista ihmisistä vastenmielisiltä. Valitettavasti ei tässä ole tilaa käsitellä yllämainittuja huonoja tapoja seikkaperäisesti. On voitu tehdä vain ylimalkaisia huomautuksia. Aina on tärkeää olla tarttumatta heti vihassa ja kiukussa kiinni lasten pikkusynteihin, vaan on niitä käsiteltävä rauhallisesti ja rakkaudella, katsomatta niitä läpi sormien, mutta myös liioittelematta.

Kuten puutarhuri näkee vaivaa pitääkseen vahinkohyönteiset erillään kasveistaan tai hävittääkseen ne, niin tulee vanhempienkin vakavasti pyrkiä jo aikaisin vastustamaan kaikkia lapsissaan ilmeneviä huonoja tapoja ja pahoja tottumuksia. Muuten tuottaa puu myöhemmin vain turmeltuneita hedelmiä. Suotuinen tulos saavutetaan sitä helpommin, mitä aikaisemmin näitä syntejä aletaan tukahuttaa. Silloin nuori vesa voidaan vielä suoristaa, mutta vanhan väärän puun suoristamiseksi on kaikki vaivannäkö turhaa.

LASTEMME ILOISTA.

»Missä iloisuus, siellä taivas,
siellä kaikki menestyy.»
Jean Paul.

Nuoruus on ilojen aika. Taiteilija, joka tahtoi kuvata iloa, piti parhaimpana antaa sille nauravan lapsen muodon, sillä vain lapsi voi tuntea puhdasta, huoletonta iloa,

tuota iloa, joka johtaa mieleen himmeänvihreää metsänrinnettä alas kukoistavaan laaksoon syöksyvän vuoripuron, joka esteistä piittaamatta, huoletonna hyppelee yli kivien ja mättäiden. Lapsi ja ilo kuuluvat yhteen kuten sininen taivas ja säteilevä aurinko. En voi kuvitella mielessäni lastenkamaria, jossa ei olisi riemua ja ilomieltä, ja lapsi, joka ei osaa iloita, muistuttaa kellarissa kasvanutta kalpeaa kukkaa, tuoksutonta, väritöntä.

Ja ettei ole vaikeaa ilahduttaa lasta, se tulee osoittautumaan jokaiselle, joka joutuu tekemisiin lasten kanssa. Lasten iloina ovat mitä pienimmät seikat: kirjava piikivi, varpusen munan kuori, löydetty kadonnut leikkikalu, kääreríhman pätkä, silkkikankaanpalanen nuken pukua varten, vapaa iltapäivä koulusta, ensimmäinen orvokki puutarhanaidan vierustalla, lupa saada ottaa isän keppi tai panna päähänsä äidin hattu; kaikki nämä ovat niitä mitättömiä pikkuasioita, joista lapsi saattaa iloita. Nämä tällaiset pienet ilot jokapäiväisen elämän esineistä tulevat onnettomimpienkin, kaikkein kurjimmissakin oloissa kasvavien lasten osaksi, kun he jo löytävät ilonsa pelkästään vesilätäkössä raahustamisesta tai henkeäsalpaavasta juoksusta ohikulkevien hevosten perässä kärryjen takaa kiinnipitäen. Täällä tulee kuusivuotias Kalle koulusta ja huutaa jo kaukaa äidilleen: »Äiti, äiti, tänään on minulla ollut paljon iloa!» »Vai niin, olet varmaankin saanut kiitokset opettajalta», sanoo äiti jännittyneenä. »Pyh, paljon kauniimpaa; olen nähnyt palokunnan! Hei, miten se ryntäsi ohi ikkunan!» vastasi pienokainen. — Kerran kertoo pikku Ville opettajalleen, että hänen siskollaan, Annalla, on keskiviikkona häät. »Mistä sinä iloitset enemmän, hyvistä ruuistako vai monien vieraiden tulosta?» kysyi opettaja leikil-

lään. »Eei, en niistä, vaan vinttikamarista. Saan nukkua siellä Matin kanssa», kuului vastaus. »No, miksi iloitset juuri vinttikamarista?» »Kun siellä ylhäällä on suuri telttakattoinen sänky ja räystäällä kouru, jossa vesi juoksee. Ehkä silloin juuri sataa; silloin tippuu vettä katosta läpi kamariin. Se vasta olisi hienoa, eikö totta?» leperteli pienokainen, ja siniset silmät sädehtivät iloisesta toivosta saada nähdä — kattokouru.

Luokallaan antoi eräs opettaja lasten kerran kirjoittaa aineen: »Mikä minulle tuottaa eniten iloa?» — Mitä ihmeellisiä asioita niissä mainittiinkaan! Melkein kaikki tytöt ovat mieluimmin *kävelyllä vanhempiensa kanssa.* Niin, kävelyretket muodostavatkin todella kokonaisen riemujen ketjun, jos vanhemmat vain osaavat lapsille esittää luonnon ihanuuksia huvittavalla tavalla. Kerropa heille vain pikkukertomus tai satu kevätesikoista, joita he poimivat kevään kirjavilta tienvierustoilta, ohdakkeesta, joka tuolla aidanseipään vieressä jäykkänä törröttää! Näytä heille pieniä luomisen ihmeitä ja pidä huolta siitä, että he jokaista pientä kukkaakin rakastavat ja pitävät arvossa Jumalan luomuksena! Luonnossa tarjoutuu lapselle kokonainen ilojen meri. Mene heidän kanssaan myös sieniä keräämään ja marjoja poimimaan, pane kaarnavenheet purjehtimaat purossa ja tuo sananjalka metsästä kotiin ja istuta puutarhaan! Jos vielä osaat virittää hauskan matkalaulun, leikkiä piilosilla metsässä heidän kanssaan tai telmiä metsäkedolla, niin tulet varmaan huomaamaan pienokaistesi silmien loistavan, sydänten sykkivän entistä reippaammin, ja he tulevat todellakin pitämään kävelyretkeä isän ja äidin kanssa yhtenä elämänsä suurimmista riemuista. Epäilemättä täytyy sinulla tässä kaikessa olla lapsia ymmärtävä, avara sydän, etkä

saa liiaksi rajoittaa heidän vapauttaan. Joku ryppy vaatteissa ei saa suututtaa sinua, eikä joku likatahra saattaa pahalle tuulelle. Muuten käy sinulle kuten useille niistä sunnuntaihuvimatkailijoista, jotka suurin joukoin illalla palaavat suurkaupunkiin. Tarkastapa heitä kerran tarkoin! Saa turhaan etsiä heidän kasvoistaan edes vähäistä häivähdystä todellisesta, lapsellisesta ilosta. Äiti toruu likaantuneista vaatteista, joita valitessa hänen oma turhamaisuutensa on painanut enemmän vaa'assa kuin niiden tarkoituksenmukaisuus ja lasten mukavuus. Isä laskee synkkänä muristen kustannuksia. Hänenkin huonosta tuulestaan saavat lapset osansa, sillä luonnollisesti on juuri tuon pikkuväen tähden matka maalle tehtykin. Mutta isä ja äiti eivät ole osanneet loihtia esille todellista lapseniloa, eivät riemuita lasten kanssa, eivät olla lapsia lasten joukossa.

Mutta palatkaamme jälleen aineisiin. Joukko poikia ja tyttöjä pitää suurimpana ilonaan saada lukea kaunista kertomuskirjaa, kuulla äidin kertovan satuja tai isän illalla lukevan ääneen hyvää kirjaa. Ne ovat etupäässä herkät, opinhaluiset lapset, jotka mielellään lukevat ja haluavat kuulla »jotakin uutta». Heille on hetki äidin satunurkassa riemurikkain. Ääneenlukemiselle pitäisi muuten joka kodissa pyhittää yksi ilta viikossa. Tarjoamansa huvin lisäksi se myös laajentaa tietopiiriä.

Pikku Elsa löytää suurimman onnensa musiikissa. Hän kirjoittaa: »Pianonsoittoa rakastan enemmän kuin mitään muuta, enemmän kuin nukkeanikin. Kun voin esittää äidille uuden kappaleen, olen kovin iloinen, ja kun hän sanoo: »Se oli kaunista, tyttöseni!» voisin melkein huutaa ilosta!» Todellakin, pienokainen on oikeassa. Kotimusiikki, soitto ja laulu, on oikea ilojen aarreaitta, ja

ken on nuoruudessaan oppinut soittamaan ja laulamaan, hän voi myöhemmin elämässä laululla ja soitolla karkoittaa monet surut ja tuskat sydämestään. Siksi pitäisi joka kodissa olla jokin soittokone, vaikkapa vain kitara tai viulu. Vanhempien tulisi usein soittaa ja laulaa muun talonväen kanssa, kuten Martti Lutherkin teki, hän, joka kaikille täysikasvuisille lausuu kehoituksen: »Nuorisoa pitää perehdyttää tähän taiteeseen, sillä se kasvattaa oivallisia ihmisiä.» —

Mutta minkälaisia iloja rakastavat meidän pienet poikamme, rasavillimme? Kaikki heidän eri huvinsa voidaan sisällyttää näihin neljään käsitteeseen: *pelit, leikit, juoksentelu ulkona ja eläimet.* Ja kun muistelemme nuoruuttamme, täytyy meidän useimpien varmaankin yhtyä heidän mielipiteeseensä ja sanoa: »Ne olivat meidänkin suurimmat ilomme.» — Pelata myllyä tai dominoa isän kanssa pitkinä, hämärinä talvi-iltoina tai loma-aikoina mennä toverien kanssa metsään leikkimään rosvoja ja poliiseja ja sen jälkeen pyydystää pieniä rautakaloja loiskivasta purosta — sanokaapa, kuka reipas poika ei olisi innostunut noihin! Te vanhemmat, suokaa lapsillenne noita pieniä iloja, jotka muodostavat lasten paratiisin; älkää sulkeko heitä liiaksi sisälle ja ajatelkaa usein omaa nuoruuttanne!

Entä eläimet sitten! Millä innolla pienet pojat niitä hoitavatkaan, ruokkivat ja juottavat ja miten he tuntikausia saattavat seisoa niitä katselemassa. Ja nuo pienet eläimet vaikuttavat edullisesti poikain luonteeseen. Ne herättävät heissä harrastusta ja rakkautta eläimiin. Missä se suinkin käy päinsä, pitäisi vanhempien laittaa lapsilleen pieni talli parille kaniinille tai kanalle. Myös pieni puutarha, jossa lapset voivat työskennellä, kuuluu niihin hel-

posti hankittaviin iloihin, jotka niin paljon muovailevat lasten luonnetta.

Kaikkia näitä iloja, jotka vasta tekevät lapset lapsiksi, voi täysikasvuinen vain silloin herättää lapsissa, kun hän itse niistä iloitsee ja pitää niitä arvossa. Vanhemmat, jotka eivät lapsellisesti naura ja ilakoi lastensa kanssa, jäävät lapsensielun sisimmälle vieraiksi, heillä ei ole kultaista avainta lasten taivaaseen. He ovat sadun paimenpojan kaltaisia, joka oli kadottanut taikavuoren avaimen, eikä siksi voinut saada aarteita, joita tiesi siellä olevan. Te vanhemmat, palkitsee kyllä vaivan etsiä tuota kultaista avainta ja säilyttää sitä varsinkin näinä ahdistavan kiireen aikoina. Se äiti, joka vartioi avainta kuin pyhäinjäännöstä, omistaa pienokaistensa sydämet jakamattomina; sillä ilon merkitystä kasvatuksessa ei ole vähäksi arvioitava. Se avaa lapsen sydämen helpommin hyville vaikutuksille kuin vakavuus ja turhantarkka ankaruus. Lapsensielu on kuin perhossiipi: karkea käsi särkee hennon loiston, mutta auringonpaiste saa sen säihkymään koko väririkkaassa ihanuudessaan. Ajatuksen: »miten tuottaisin lapsilleni iloa?» pitäisi olla vanhempien sydämellä yhtä hyvin kuin: »mitä heille antaisin ruoaksi, miten heidät vaatettaisin?» Useinkin vaatii halu tuottaa lapsille todellista iloa paljon enemmän epäitsekästä rakkautta ja tarkempaa harkintaa kuin huolehtiminen ravinnosta ja vaatetuksesta. Äidille on monesti paljon helpompi hankkia pienokaiselleen siro puku kuin tehdä yksi lomailtapäivä lapselleen miellyttäväksi pienten, harmia tuottamattomien ilojen avulla.

Ihminen, jolla lapsuudessaan on ollut paljon puhtaita iloja ja joka yhä edelleenkin osaa niistä löytää itselleen virkistystä ja tyydytystä, kaipaa myöhemminkin kar-

keita nautintoja vähemmän kuin se, jonka lapsuus kauttaaltaan on ollut valoton ja jonka aina on täytynyt nälkäisenä syrjästä katsella muiden huvittelua.

Nykypäivien koreilu ja monivivahteinen pintapuolisuus näyttävät melkein alkuunsa tukahduttavan nuo todelliset, pienet lapsenilot, jotka kuitenkin muodostavat parhaan maaperän ihmissielun siunaukselliselle kehitykselle. Nykyaikainen teatteri, elävät kuvat, sirkus ja muut huvittelupaikat pyrkivät häikäisevällä valorunsaudellaan ja ulkonaisella loistollaan vetämään puoleensa ja eksyttämään useita kristittyjäkin vanhempia. Isät ja äidit! Älkää antako turhan koreuden sokaista selvää katsettanne! Suojelkaa lapsianne, jotka Jumala teille on uskonut, ettei heistä tänä sekasorron aikana tulisi nautiskelijoita, vaan todellisen elämänilon elähdyttämiä iäisyysihmisiä! »Enemmän iloa, mutta vähemmän nautintoja!» on parantava lääkemääräys nykyiselle ihmiskunnalle. Poimikaa lapsillenne heidän kulkiessaan nuoruutensa kirjavilla kedoilla paljon sinisiä orvokkeja ja valkoisia vuokkoja, mutta jättäkää suurikukkaiset auringonkukat poimimatta, vaikkapa ne kukoistaisivatkin vieläkin suurempina ja pöyhkeämpinä; sillä pienet ilot virkistävät parhaiten kuten kotoinen leipäkin.

LASTEN YSTÄVISTÄ JA KOULUTOVEREISTA.

Ensimmäinen koulupäivä on päättynyt. Pikku Hannu kiiruhtaa isän luo ja ilmoittaa hänelle kasvot ilosta loistaen: »Isä, minulla on ystävä!» »Vai niin», sanoo isä, »silloin olet siis minut pannut viralta, silloin en minä nähtävästi nyt enää olekaan sinun ystäväsi?» »Ei niin, isä,

tiedätkö, minä tarkoitan sellaista oikeaa ystävää», äänkyttää Hannu hämillään. »Sinulla on nyt siis sellainen 'oikea ystävä'! Mikä tämän sinun oikean ystäväsi nimi on?» tiedustelee isä edelleen. »En tiedä», vastaa Hannu. »Kuinka», huomauttaa isä, »sinulla on ystävä, etkä tiedä edes hänen nimeään. Tiedätkö sitten, missä hän asuu?» Ei, ei Hannu tiedä sitäkään. »Entä mitä tekee hänen isänsä? Onko hänellä sisaruksia?» Kaikkea tätä ei Hannu tiedä. Hän tietää vain sen, että tuo poika on hänen ystävänsä. — Ja mitä opettaa tämä kertomus, jonka eräs pastori kertoi omasta nuorimmasta pojastaan? *Lapsi solmii nopeasti ystävyyssiteen tietämättä oikeastaan kenen kanssa.* Hän ei kysy toverilta, jolle hän on sydämessään antanut tilan, hänen nimeään, ei, onko hän rikas vai köyhä, hän ei välitä hänen ulkomuodostaan ei tiedustele hänen kotiaan. Hän näkee hänet, puhuu hänen kanssaan, pitää hänestä ja — hän on hänen ystävänsä. Tämä nopea ystävystyminen perustuu lapsen voimakkaaseen toveruuskaipuuseen. Lapsi rakastaa seuraa ja toveruutta ja viihtyy parhaiten muiden lasten joukossa. Vanhempien tehtävänä on johtaa tuo taipumus oikeille urilleen ja ylläpitää sitä oikealla tavalla. Aivan nurinkurista olisi tukahduttaa tuo vietti ja huolellisesti erottaa lapsi ikäistensä seurasta. Sellainen menettely olisi surkuteltavaa ja raukeaisi omaan mahdottomuuteensa. Sillä seurustelu pelkästään aikuisten kanssa ei riitä; lapsi ajattelee ja tuntee toki niin tykkänään toisin, että vieläpä taitavimmankaan kasvattajan ei aina onnistu perehtyä lapsen sielunelämään ja ymmärtää sitä. Kokemus opettaa, että lapset, jotka ovat viettäneet lapsuutensa tykkänään muista lapsista eristettyinä, ovat myöhemmin osoittaneet omaavansa yksipuolisesti kehittyneen luonteen; seurustelussa muiden ihmis-

ten kanssa eivät he useinkaan ole voineet saada oikeaa otetta, vaan ovat olleet riitaisia ja itsepäisiä. Totta on ja on aina oleva: *lapset kuuluvat lasten joukkoon!* Tämä koskee etenkin niitä, nykyaikana niin monia lapsia, joilla ei ole sisaruksia. Keskinäisessä seurustelussa lapset vasta esiintyvät sellaisina, kuin todella ovat, ottavat ja antavat molemminpuolisesti, oppivat toisiltaan; täten tulevat yksityisen kulmat ja särmikkyydet siloitelluiksi ja tämä jouduttaa hioutuneen persoonallisuuden muodostumista. *Toveruudenkaipuu tuo* kuitenkin mukanaan *monta vaaraa kasvatukselle,* sillä *lapsella on* tämän vietin ohella *voimakas jäljittelemisenhalu,* ja hän oppii helposti ja nopeasti ympäristöltään sekä hyvää että pahaa. Hyvä tuttavuus vaikuttaa aina jalostavasti, kun sen sijaan huonosta voi olla hyvinkin suurta vahinkoa. Lapsen sielu on kuin vahataulu, johon vähäisinkin ulkopuolinen vaikutus jättää jälkensä. Niin voi esim. yksi ainoa hutilus turmella koko luokan, mutta samoin yksi ainoa uskollinen, ahkera ja hyvä oppilas voi myös elähdyttää ja jalostaa koko luokan henkeä. *Siksi on lapsen seurapiirillä mitä tärkein merkitys hänen kehityksessään, ja vanhempien tärkein velvollisuus on aikaisimmasta lapsuudesta alkaen valvoa lastensa seurustelua ja ystävyyssuhteita.* Ei ole niinkään tärkeätä, että toveri on erityisemmin viisas tai rikas; paljon tärkeämpää on joka tapauksessa, että hänellä on oikea mielenlaatu. Kuka oli aina paras, arvokkain ja kunnioitettavin kansansaduissa? Eikö se ollut tyhmä, yksinkertainen, heikkolahjainen mutta suoraluontoinen ja hyväsydäminen? Ja ketkä julistaa Vapahtaja autuaiksi? Eikö juuri rauhantekijöitä, sävyisiä, hengessään köyhiä, puhdassydämisiä? Ei ole kysymys kuoresta, vaan sydämestä, joka sen alla sykkii. *Pidä siis huolta siitä, että lapsesi*

valitsevat itselleen vain sellaisia ystäviä, joilla on suora luonne ja puhdas, hyvä sydän. Oikean ystävän rinnalla tulevat he kohoamaan ylöspäin ja edistymään sekä ulkonaisesti että sisällisesti. Mutta jos huomaat lapsessasi huonoja tapoja ja paheita, sanoja ja liikkeitä, jotka eivät sinua miellytä, niin pidäpä häntä silmällä ja tutki erikoisen tarkasti hänen tuttavapiiriään. Jos olet pahankurisessa toverissa huomannut huonojen tottumusten alkulähteen, *niin puhu ensiksi lapsellesi kahden kesken* ja osoita tuollaisen tuttavuuden vahingollisuus, sekä miten halveksittavia tuollaiset tavat ovat. Tällaisella kahdenkeskisellä puhelulla on tavallisesti tarkoitettu vaikutus, ja lapsi lakkaa vapaaehtoisesti seurustelemasta huonon toverin kanssa. Jos niin ei tapahdu, on vanhempien käytettävä oikeuttansa ja yksinkertaisesti kiellettävä tuttavuus. Silloin tulee vapaaehtoisuuden sijaan pakko, vanhempien valta. Mutta miten sanoo sananlasku? »Sano minulle, kenen kanssa seurustelet, niin minä sanon, mikä sinä olet!» Tämä on varmasti totta ja siksi on oikean toverin valitseminen tärkeä asia. On ehkä parasta, että lapsi itse valitsee, ja sinä vain huomaamatta johtaen ja suojellen valvot suhteen kehitystä. Se kuuluu oikeaan tahdikkuuteen.

Mutta sanotaan myös: »yhdessä kuljettiin, yhdessä vangittiin, yhdessä hirtettiin!», eikä tämä ole vähemmin totta, ja sen totuus johtuu siitä, että vieläpä tilapäinen ja aivan lyhytaikainenkin toveruus, kun se on huonoa laatua, voi tulla turmiolliseksi. Mitenkä tämä voidaan välttää? Ennen kaikkea siten, *että itse olet lapsellesi oikea toveri. Ole itse lapsi hänen seurassaan saavuttaaksesi koko hänen lapsellisen rakkautensa, hänen sydämensä.* Miten voit sen tehdä? Sinun on asuttava hänen taivaassaan,

oltava mukana hänen leikeissään, ymmärrettävä hänen surujaan ja ilojaan; silloin tulee lapsesi säilymään toveruudesta, jota olisi voinut seurata »yhdessä hirttäminen.»

Nykyaikana, jolloin nuorison villiintyminen ja sen kasvatuksen laiminlyönti pelottavassa määrässä lisääntyy, tulee kristittyjen vanhempien huolellisella kasvatuksella *kiinnittää omat lapsensa niin lujasti hyvään, että he voivat muille olla hyvinä tovereina ja esikuvina.* Sellaisia lujia, varmoja tukipylväitä, joiden nojalla monet heikot, huonosti kasvatetut, kaduilla villiintyneet lapset voivat kohota, tarvitsee meidän aikamme.

Katsoen niihin moninaisiin vaaroihin, jotka nuorisoamme joka askeleella ovat uhkaamassa, on isien ja äitien velvollisuus enemmän kuin tähän asti suunnata huomionsa lastensa leikkitovereihin ja ystäviin. Tarkka valvonta on tässä suhteessa aivan välttämätön. Vanhempien uskollinen vaarinpito on jo suojellut monta ihmistä joutumasta turmioon nuoruudessaan. Voi niitä isiä ja äitejä, jotka tässä asiassa ovat huolimattomia ja heikkoja! He saavat myöhemmin niittää heikkoutensa ja huolimattomuutensa hedelmät tuskalla ja huokauksilla. Mutta paraskaan inhimillinen johto ja varjelu ei auta, jos Jumala ei armonsa kädellä ohjaa lastamme. Siksi on kristittyjen vanhempien näinä vaarallisina aikoina lastensa kanssa *rukoiltava suojelusta* kaikesta pahasta ja pyydettävä oikealta ystävältä taivaassa myös oikeita ystäviä lapsillensa.

KASVATUS KAUNEUTEEN.

Ihmisessä on kaksi eri puolta, ruumis ja sielu, eli kuten raamatun luomiskertomuksessa sanotaan, että Jumala

loi ihmisen maan tomusta ja puhalsi hänen sieramiinsa elävän hengen. Siksi puhutaan, kysymyksen ollessa kasvatuksestakin, ruumiillisesta ja henkisestä kasvatuksesta. Jälkimmäisessä eroitetaan, johtuen sielun kolmesta eri kyvystä, kolme eri puolta: älyllinen kasvatus, s. o. pyrkimys tietoon eli yleensä totuuteen; siveellis-uskonnollinen, jonka päämääränä on hyve; ja esteettinen kasvatus, jonka tehtävänä on kauneudentajunnan kehittäminen. Jokainen näistä kasvatussuunnista on välttämätön kehitykselle ja sivistykselle. Meidän ei tule kehittyä vain tietäviksi ja ajatteleviksi, ei vain uskonnollisiksi ja siveellisiksi henkilöiksi, vaan meistä täytyy myös tulla ihmisiä, jotka ymmärtävät kauneutta ja toteuttavat sitä mitä moninaisimmilla tavoilla. Paljon huomiota on tähän asti kiinnitetty molempiin ensinmainittuihin kasvatusaloihin, kun sensijaan kauneusaistin kehittäminen on jäänyt sivuasiaksi, ja kuitenkin on sillä niin hyvin lapselle kuin aikuisellekin suuri merkitys ja mittaamaton arvo. Se, joka rakastaa kauneutta, pysyy erillään kaikesta rumasta, raa'asta ja huonosta. Siksi onkin tärkeää, että lapsen kauneusaisti niin pian kuin suinkin herää ja että sitä tehokkaasti kehitetään.

Ei ole ainoastaan koulun tehtävä herättää ja kehittää lapsen kauneusaistia, *vaan mahdollisimman aikaisin on myös kodin* ja nimenomaan vanhempien *alettava lapsen kasvatus kauneuteen.* Mitenkä se tapahtuu, siitä koetetaan seuraavassa antaa ohjeita. Ensiksi kuuluu siihen vaikutus lapseen itseensä, toiseksi hänen ympäristöönsä.

Ensi hoito, minkä äiti on velvollinen lapselle antamaan, tulee ruumiin osalle, ja se on tärkeä, sillä vain »terveessä ruumiissa asuu terve sielu». Muinoinen Kreikan kansa antoi erikoisesti arvoa ruumiinmuodoille. Eikö

sinuliakin, äiti, olisi syytä tässä suhteessa totuttaa lastasi *ottamaan vaarin ryhdistään* kävellessään, seisoessaan ja istuessaan? On käveltävä suorana, olkapäät taaksepäin vedettynä ja pää pystyssä, silti olematta sotilaallisen jäykkä ja teennäinen, ei unisesti mutta ei myöskään kuin tanssien, ei raskaasti mutta ei myös laahustaen, herättämättä erikoisempaa melua, mutta ei myöskään hiipien. Kuinka paljon toivomisen varaa jättääkään usein lastemme käveleminen, nimenomaan mikäli on kysymyksessä liikkuminen rappukäytävissä. Hiljaa ja huolellisesti tulee myöskin oven sulkemisen ja avaamisen tapahtua. Tässä suhteessa puuttuu useilta lapsilta säädyllisyyttä, tahdikkuutta ja taitavuutta; äidin velvollisuus on totuttaa lapsiaan siihen ja valvoa heidän käyttäytymistään tässä suhteessa. Myöskin on rumaa istua kumarassa, rauhattomasti käännellen ja väännellen ruumistaan, kiikkuminen tuolilla, jalkojen kopisteleminen ja viskeleminen ja niiden kiertäminen tuolinjalkojen ympäri. Kuinka sanannmukaisesti koukussa lapset usein istuvatkaan tuolillaan lukiessaan, pää syvään eteenpäin painuneena, nenä melkein kiinni kirjassa tai virkkuutyössä — kuten elävä kysymysmerkki — eivätkä vanhemmat huomaa sitä. Myöskin *tervehtiminen* kohteliaisuuden ilmaisuna on tässä mainittava. Joko sitten on kysymyksessä pienen käden ojentaminen tervehdykseksi tai jäähyväisiksi, pään paljastaminen huoneeseen sisään astuessa tai selän taivutus kumartaessa ja tytöillä niiaaminen — kaikessa tulee *kiinnittää huomiota kauniiseen suoritukseen.*

Ruumiin liikkeiden hallitsemisen ohella on varsinkin *vaatetus omansa herättämään ja kehittämään lapsen kauneustajuntaa.* Lapsen puvun on ilmaistava makua niin hyvin muotoon kuin värisommitteluun nähden. Tällä ei

suinkaan ole tahdottu sanoa, että jokaista muotia olisi noudatettava. Puvun suhteen on kyllä otettava huomioon kauneus-, terveys- ja säädyllisyysnäkökohdat, mutta ei miellyttämishalua. Kuinka ymmärtämättömiä tässä suhteessa useat äidit ovatkaan ja kuinka he turmelevatkaan lastensa, varsinkin tyttöjen, luonteen, koristamalla heitä silmiinpistävällä tavalla, että he ovat kuin nukkeja tai papukaijoja. Ei äidin aina tule ostaa lapsilleen kalleimpia vaatteita, eihän siihen jokaisella ole varojakaan, eikä se myöskään ole pääasia. Yksinkertaiset vaatteet voivat myös olla kauniita, kotona neulotutkin, sillä: »puhtaus ja eheys tekee halvatkin vaatteet sieviksi.»

Edelleen vaikuttaa kauneusaistin kehitykseen *puhtaus ja siisteys*. Puhtaus kuuluu kauneuden olennaisiin tunnusmerkkeihin; kaunotar, joka ei ole peseytynyt, ei olekaan mikään kaunotar. Monet lapset pysyvät mahdollisimman puhtaina ja siisteinä sellaisissakin toimissa, joita ei voi pitää siisteinä, kun sensijaan toiset heti tahrivat itsensä vähänkin likaisessa työssä. Puhtauteen liittyy myös *järjestyksenrakkaus*. Varhainen tottumus järjestykseen kehittää eloisaa taipumusta kauneuden tajuamiseen. Missä lapsi aina ympäristössään kohtaa puhtautta, siisteyttä, säädyllisyyttä ja järjestystä ja missä kaikki likaisuus, epäjärjestys ja siivoton pidetään hänestä loitolla, siellä kasvaa myöskin nuoreen mieleen kuntoa, säädyllisyyttä ja kauneutta.

Edelleen kuuluu ihmisen kauneuteen myös hänen *puheensa*. Pidä huolta, äiti, että lapsesi oppii puhumaan selvästi, oikein ja puhtaasti. Kaiken sopimattoman, räyhäävän, ruman ja raa'an on hävittävä lasten puhetavasta. Hyvin tärkeä merkitys on tässä suhteessa täysikasvuisten esimerkillä ja lasten ympäristöllä: vanhemmilla, opet-

tajilla, palvelusväellä ja leikkitovereilla. Ympäristö, missä kaikessa vallitsee sopusointu, missä puhutaan hillitysti ja valituin sanoin, vaikuttaa aivan varmasti toisella tavalla lapseen kuin sellainen ympäristö, missä vain huudetaan, käytetään mielellään raakoja ja rivoja sanoja, missä solvaukset ja kiroukset kuuluvat jokapäiväisyyksiin. Yleisiä solvaussanoja, kirosanoja ja hävyttömiä puheenparsia ei mitenkään saa sietää, ne tekevät lapsen raakaluontoiseksi. Lasta on vähitellen totutettava arkatunteiseksi siinä suhteessa, ettei hän rumenna puhettaan hävettävillä sanoilla.

Seikka, joka kodissa puhtauden ja järjestyksen ohella myöskin vaikuttaa kauneusaistiin, on *huoneiden järjestely ja sisustus;* huonekalujen koossa, muodoissa ja väreissä on sopusoinnun vallittava. Pöydän, tuolin, kaapin, jne. on oltava väriltään ja muodoltaan aistikkaita ja muodostettava yhdessä seinäpaperien, peilin ja seinillä riippuvien taulujen kanssa sopusuhtainen, miellyttävä kokonaisuus. Ikkunalla olkoon kukkia ja lasta on totutettava kukkien hoitoon. Puutarha, josta lapsikin saa mainita jotakin pientä sarkaa omakseen, auttaa suuresti kehittämään kauneudenaistia. Väheksittävä ei myöskään ole *kuvan* arvoa, sillä sekin puhuu meille kauneudesta, vaikkakin mykällä ja välillisellä tavalla, ja siitä voi tulla rakas toveri ja ystävä. On kuitenkin välttämätöntä, että kuva on oikeaa lajia, että kieli, jota se puhuu, on jalo ja arvokas. Usein näkee huoneiden seinillä joko aivan mitättömiä tai huonojakin kuvia. Monien lasten huvikirjojen kuvat eivät lainkaan ole omiaan herättämään kauneudenaistia eloon. Paljon rumaa tarjotaan vielä tänäänkin lapsille taiteen hienon nimen varjolla. Kuinka epämiellyttäviä ovatkaan monet lastenkirjoissa esiintyvät narri- ja hirmukuvat.

Mutta lasten ei tule oppia tuntemaan kauneutta ja kauneusmuotoja ainoastaan kuvista, vaan myös *itse luonnosta*. Pieni kukka ikkunanlaudalla, vihreät koivunoksat, joilla huone koristetaan juhannuksena, joulukuusi, häkkilintu, jonka laulusta lapsi nauttii, kodissa, pihalla ja puutarhassa tehtyjen löytöretkien tulokset: kaikki tuo kehittää lapsen luonnonaistia. Suuri luonnontutkija Linné, jolle hänen äitinsä pani kukkia ja kasveja kehtoon, jottei hän itkisi, on tunnustanut, että hänessä siten ensiksi heräsi rakkaus luontoon. Ennen kaikkea vietäköön lapsi ulos luonnon suureen temppeliin, jonka kattona on sininen taivas. »Luonnossa ilmenee kauneutta ja ylevyyttä aivan yltäkylläisessä määrässä», sanoo Schiller. Aamu- ja iltarusko, sateenkaari, kimaltelevat kastepisarat, leppoisa kuu rauhallisessa kulussaan pilvien reunoja hopeoivana, ystävällisesti vilkuttavat tähdet, rajuilman majesteetillinen näytelmä — kaikki nuo ovat ilmiöitä, joiden kauneudelle jokaisen ihmisen, ja ennen kaikkea myös lasten, mielen on oltava avoinna. Tuhannet ja taas tuhannet luonnonesineet, jotka ihastuttavat kauneutta tajuavaa mieltä, ympäröivät meitä, kohisevasta koskesta ja pilviätavoittelevasta vuoresta alkaen vähäpätöisimpään simpukankuoren helmeen saakka, ylpeästä hongasta vaatimattomaan orvokkiin, majesteetillisesta eläinten kuninkaasta pieneen, loistavaan kiiltomatoon saakka. Kiinnitä vain lapsesi tarkkaavaisuus luonnon täydellisiin muotoihin, jotka meitä miellyttävät osiensa sopusoinnulla, rohkeutensa, suloutensa ja leppoisuutensa suurenmoisuudella, ja kauneusaisti lapsessa herää, ja lapsi alkaa etsiä uusia samanlaisia kuvia. Esitä hänelle joutsenen tai jalorotuisen hevosen ihana muoto kuvalla tai sanoilla, näytä hänelle ruusun kauneus, liljan puhtaus, tuuhean petäjän

kuhmuinen runko, ja lapsi löytää iloa näistä kuvauksista, ja luonnosta tulee hänelle kauniiden muotojen kokoelma.

Kauneusaistin kehittymistä voi myös leikki edistää. Tässä tulevat nimenomaan kysymykseen rakennuspalikkalaatikko, punonta, palmikointi, mosaiikkipeli, kaikenlaisten kuvioiden kuten tähtien ja monikulmioiden muodostelu pienistä osista, muotojen ja esineiden muovailu savesta tai hiekasta, piirustus, jne. Vanhemmat pojat voivat harrastaa veistoa yms., tytöt taas puuhailla nukkeineen ja ompeluksineen.

Vieläpä *lasten kotitehtävien suorittamisessakin voi koti vaikuttaa kauneuden hyväksi;* tehtävät on suoritettava huolellisuudella, kirjoituksen on oltava kaunista, vihkojen puhtaita, kirjoja ja koulutarpeita on pidettävä hyvin.

Jo käsiteltyjen seikkojen lisäksi on myös *kotimusiikin harrastus* omansa karkoittamaan nuorison sielusta ruman ja alhaisen; se jalostaa lapsen mieltä ja herättää rakkautta kauniiseen.

Kauneusaistin kehittäminen on lapselle, kuten aikuisellekin suuriarvoinen, kuten Schiller sanoo: »Vain kauneuden aamuportin kautta astut tiedon valtakuntaan.» Kaunis ei tosin voi hyvää korvata, kuitenkin se saa meissä aikaan hyvälle otollisen mielialan. Kauneudenilosta kehittyy myös kauneudenaisti; kauneudesta tulee voima meidän elämässämme. Se, jolle ruma ja epäpuhdas ulkomaailmassa on vastenmielistä, ei tunne sielunelämässäänkään mieltymystä likaiseen ja rumaan. Kasvatus kauneuteen antaa koko elämälle jalon, ylhäisen sisällön ja korottaa sen vasta oikeaan arvoonsa.

Kauneuden aiheuttama ilo kohottaa meidät jokapäiväisen elämän yläpuolelle; se on puhtaiden ja jalojen nau-

tintojen lähde. Se kiinnittää yhteisellä siteellä toisiinsa kaikki, jotka sitä harrastavat, ja antaa elämälle hienoutta ja suloa, lempeyttä ja puhtautta. Niin pysyy meille kauneuden tuottama ilo kautta koko elämämme, vanhuuden päiviimme saakka, tyhjentymättömänä lähteenä, joka tarjoaa rikkaimmat, jaloimmat ja Jumalan kuvan kaltaiseksi luodulle ihmishengelle arvokkaimmat elämännautinnot.

Niin, harkitkaamme edelleenkin, isät ja äidit, lastemme kasvattajina keinoja ja teitä lastemme menestykselliseksi kasvattamiseksi ja kehittämiseksi kaikkeen suureen, jaloon, kauniiseen ja ylevään, rakentaaksemme kodissa, perheen keskuudessa, ikuisen, jumalallisen kauneuden temppelin ihmissydämissä. Kasvatus kauneudenrakkauteen on hyvä suojeluskeino usein raakoja ja kaiken hyvän kuolettavia elämän myrskyjä vastaan.

Harrastaa hyvettä, etsiä totuutta,
rakastaa kauneutta!
Ei puhtaampaa onnea ihminen täällä
voi saada maan päällä!
Myös enkelit lähteistä noista saa
ilonsa ammentaa.

Gerok.

KERTOMINEN ON HIENO, ARVOSSAPIDETTÄVÄ KOTITAIDE.

Muudan tunnettu saksalainen koulumies kuvaa kirjassaan, jonka nimenä on »Kotona isän ja äidin luona», oivallisella tavalla nuoruudenaikaansa. Äidin syvä kunnioittaminen, hiljainen, suuri kiitollisuus tuota hurskasta,

viisasta naista kohtaan, joka kokonaan eli lapsilleen ja jakoi heidän kanssaan kaikki heidän pienet ilonsa ja surunsa, on läpikäyvänä piirteenä koko kirjassa.

Kävelyretki halki kanervanummien äidin kanssa on sekä suurille että pienille lapsille juhlapäivä, sillä kaikesta, mikä siellä ryömii, liikkuu ja elää, osaa hän kertoa herttaisia, pieniä kertomuksia ja jutella oikein miellyttävästi. Ja illalla kokoontuvat lapset »äidin satunurkkaan» — mutta nyt tahdomme antaa kirjailijan itsensä kertoa, mitä siellä tapahtuu.

»Kun me nyt olemme palanneet kotiin nummelta, ovat Liisa ja Anna-Mari kattaneet meille illallispöydän: lasillinen piimää ruisleivän kera. Se maistuu meistä oivalliselta, ja me nautimme sen iloisella ja kiitollisella sydämellä kaiken hyvän antajaa kohtaan, vaieten, puhumatta ja kysymättä mitään. Niin oli talon tapa. Ja kun joskus pöydässä puhuttiin, tekivät niin vanhemmat, isä ja äiti.

Kun illallisen jälkeen ruoat on korjattu pöydältä, vetäytyy äiti uuninnurkkaan nojatuoliinsa, ja me keräännymme iloinen odotus mielessä hänen ympärilleen, sillä me tiedämme: nyt kertoo äiti sadun!

Ja ennenkuin edes olemme ajatelleet tuota ajatusta loppuun, sanoo hän jo: »No, lapset, nyt saatte jokainen avata säkkinne ja tuoda sieltä yhden kysymyksen, jonka olette sinne kätkeneet ja mukananne tuoneet nummelta, mutta vain yhden, ja sievässä järjestyksessä niin että pienokaiset aloittavat. Ja sitten kerron teille noista kysymyksistä sadun, mutta vain yhden.»

Me teemme, kuten oli määrä, ja jokainen tuo yhden kysymyksen esille säkistään.

— Mistä on kaunokainen saanut nimensä? tahtoo Heino tietää.

— Miksi käki aina huutaa »kukkuu»? kysyy Laura.

— Miksi nimitetään kaunista punakukkaista kukkaa tuhatkaunokiksi? kysyn minä.

— Miksi on koivulla niin vaalea puku? tahtoo Anna-Mari tietää.

Äidin kasvoille leviää valoisa hymy hänen kuunnellessaan kysymyksiämme. Ja nyt kysyy hän, mistä hänen tulee kertoa, korpisammakostako vaiko vanhasta tonttuukosta, tuhatkaunokista vaiko kaunokaisesta, leivosesta, käestä vaiko ehkä koivusta?

— Kaunokaisesta, äiti, huudamme me kuin yhdestä suusta, kaunokaisesta!

Silloin teki hän pyyntömme mukaan ja kertoi sadun kaunokaisesta.

Hiljaa, hiljaa kuin hiiret, kuuntelemme me häntä. Niin hiljaa, että olisi saattanut kuulla, jos enkeli olisi lentänyt läpi huoneen. Ei kukaan hiiskunut sanaakaan vielä silloinkaan, kun äiti jo aikaa oli lopettanut kertomuksensa. Lopulta sanomme kuitenkin: »Se oli kaunista, niin kaunista!» ja pyydämme ja rukoilemme: »Voi äiti, vielä yksi, vain yksi!» Mutta äiti on taipumaton. »Ei», sanoo hän, »joka ilta vain yksi, niin sopii parhaiten sekä teille että minulle.» Silloin pyydämme me häneltä, että hän kertoisi vielä kerran sadun kaunokaisesta. Ja sen hän tekikin.

Kun tänään jälleen muistoissani kiinnitän katseeni äitini satunurkkaan, tulvehtii sieltä sieluuni sellainen muistojen paljous, että tuskin voin löytää sieltä sopivaa johtolankaa. Jokainen kasvi, lehti, kukka ja eläin elää vielä muistoissani.

Enimmäkseen olivat hänen satunsa vastauksia kysymyssäkistämme kotoisiin oleviin kysymyksiin. Ja kuinka mestarillisesti osasikaan hän, *levittäessään silmiemme*

eteen luomisen ihmeellisen kudoksen, samalla tehdä sen meille pyhäksi ja suojelemisen ja rakkauden arvoiseksi!

Monta satua kertoi hän myös meille *siroittaakseen sydämiimme hyvän siemeniä tai peratakseen sieltä rikkaruohoja.* Kuitenkin kertoi hän senkaltaisia satuja vain saadessaan siihen välittömän aiheen, *eikä hän koskaan liittänyt niihin mitään siveellistä opetusta.* Niinpä muistan, kuinka eräs sisaristani, joka pitkänä talvi-iltana oli ahkerasti kehrännyt, ei menetellyt kyllin varovaisesti värttinänsä kanssa. Luulen, että se oli Anna-Mari. Ja nyt kertoi äiti sadun värttinästä. Me emme ole sitä unohtaneet ja Anna-Mari oppi olemaan maltillinen.

Usein kertoi äiti myös sadun, *kun muiden ihmisten jokin työ, hyvä tai paha, koski hänen sydämeensä.* Niin oli esim. eräs mylläri nummella tullut keppikerjäläiseksi, kun hän aina oli pettänyt talonpoikia myllytullia ottaessaan. Ihmiset olivat alkaneet käydä toisen myllärin luona. Nyt sai mylly seistä ja hänen mökkinsä verkalleen lahota.

Monta satua kertoi tuo hyvä äiti myös lohduttaakseen ja reipastuttaakseen itseään.

Nälkä ahdisti kerran perhettä koulutalossa nummella, eikä meillä lapsilla ollut vaatetta eikä ruokaa, ja meitä oli kuitenkin kokonaista seitsemän. Tämän lisäksi painoivat vanhat velat, jotka olisi tullut maksaa. Silloin kertoi hän meille sadun lentelevistä hämähäkinverkoista, sangen kallisarvoinen muisto minulle, koska siitä henkii se kallionluja, murtumaton luottamus Jumalaan, mikä sen kertojalla oli.

Satunurkka oli äitini koulu. Tästä hiljaisesta nurkasta ovat vielä nytkin vaikuttavat siunauksen virrat meille virranneet, meille, joilla oli onni olla hänen lapsiaan.»

Tuollainen satunurkka, paremmin ehkä »*kertomusnurkka*», *tulisi olla joka kodissa!* Sinne kokoaisi äiti pitkinä, harmaina talvi-iltoina lapset ympärilleen ja kertoisi heille satuja ja tarinoita, kertomuksia elämästä ja raamatusta. Siinä olisi side, joka lujasti kiinnittälsi sydämet toisiinsa, ja se olisi pyhä hetki, jolloin sieluun kylvettäisiin hyvää siementä.

Mutta myös ulkona metsissä ja kedoilla, suuren Luojamme ylevän luonnon keskellä, on hiljaisia nurkkauksia ja sopivia kertomistilaisuuksia. Runoilija Schiller kertoo, kuinka hänen äitinsä eräällä aamukävelyllä kertoi lapsilleen Kristuksen taivaaseen astumisesta sellaisella innolla, että he, tultuaan ylös kukkulalle, kaikki lankesivat polvilleen. Schillerin äiti voisi tässä suhteessa olla kaikille äideille esikuvana.

Samanlaisen elämyksen lapsuudestaan kertoo eräs toinenkin kirjailija. Hänen kerran pienenä poikana kulkiessaan isänsä kanssa viljapeltojen halki, selitti isä hänelle *vertauksen kylväjästä* niin havainnollisesti, että hän ei myöhemminkään voinut sitä unohtaa ja aina ajatteli sitä joutuessaan kulkemaan viljapellon sivuitse.

Täällä kuulen kuitenkin vastaväitteen: »Minä en osaa niin mestarillisesti kertoa, minulta puuttuu lahjoja.» Totta kyllä, että *kertominen on taito, mutta se on niin yksinkertainen taito, että sen voi oppia jokainen,* joka innokkaasti, koko sydämestään siihen ryhtyy. Koetapa vain kerran ja kerro lapsillesi kertomus raamatusta, tai jokin tapaus nuoruutesi ajoilta, silloin tulet kohta näkemään, mitenkä he jännittyneinä kuuntelevat ja silmät loistavina iloitsevat niistä. Jos et osaa oikein kunnollisesti kertoa, niin voit ottaa hyvän kirjan ja lukea siitä.

Kertominen ja ääneen lukeminen ovat vaatimattomia,

miellyttäviä kotitaiteita, jotka nykyisenä, monipuuhaisena aikakautena, jolloin monilla vanhemmilla ei enää ole tarpeeksi aikaa lapsiaan varten, ovat häviämässä eivätkä kuitenkaan mitenkään saisi unohtua. *Äidit, noita kauniita taitoja tulee teidän kaikkien enemmän harjoittaa ja edistää!*
